

Jalostuksen tavoiteohjelma

UUSI

2027-2031

BELGIANPAIMENKOIRA TERVUEREN

Päivi Lotila

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa pp.kk.vuosi
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt pp.kk.vuosi

Sisällys

1. YHTEENVETO.....	4
2. RODUN TAUSTA.....	6
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA.....	8
4. RODUN NYKYTILANNE.....	9
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja.....	9
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos.....	9
4.1.2 Jalostuspohja.....	11
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa.....	13
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta.....	14
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet.....	14
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta.....	14
4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin.....	14
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus.....	15
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa.....	15
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet.....	19
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen.....	22
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta.....	23
4.3. Terveys ja lisääntyminen.....	23
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat.....	23
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat.....	29
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt.....	34
4.3.4 Lisääntyminen.....	35
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet.....	36
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä.....	36
4.4. Ulkomuoto.....	36
4.4.1 Rotumääritelmä.....	36
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset.....	42
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus.....	42
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista.....	42
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA.....	43
5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso.....	43
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen.....	46
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS.....	47
6.1 Jalostuksen tavoitteet.....	47
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille.....	49
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet.....	51

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin.....	51
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta.....	51
7. LÄHTEET.....	52
8. LIITTEET.....	53

1. YHTEENVETO

Rodun käyttötarkoitus

Belgianpaimenkoira on belgialainen, keskikokoinen paimen- ja palveluskoirarotu ja tervueren rodun neljästä muunnoksesta pitkäkarvainen ja väriltään punaruskea, kellertävä tai harmaa. Tervueren soveltuu niin harrastuskoiraksi useisiin eri lajeihin (toko, agility ja palveluskoiralajit) kuin näyttely- ja kotikoiraksi.

Keskeisimmät jalostustavoitteet sekä toimenpiteet niiden saavuttamiseksi

Luonne, käyttäytyminen ja käyttöominaisuudet	
Tavoitteet	Jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Tavoitteina on säilyttää rodun tarkkaavainen, toimintakykyinen ja varma luonne sekä estää erilaisten pelkojen yleistymistä rodussa. Tavoitteena luonteen ja käyttöominaisuuksien osalta on, että vähintään 30 % rekisteröidyistä belgianpaimenkoira tervuerenista JOKO suorittaa luonnetestin niin, että toimintakyky, taistelutahto, terävyys, hermorakenne, luoksepäästävyys ja ampuminen ovat positiiviset sekä testin loppupisteet ovat vähintään +75, TAI saavuttaa palveluskoirakokeiden 1-luokan koulutustunnuksen.	Jalostukseen käytettävän koiran luonneominaisuudet tulisi todentaa jollakin käytössä olevalla testimenetelmällä (Kennelliiton virallinen käyttäytymisen jalostustarkastus, MH-kuvaus, palvelus-, pelastuskoirakoe tai paimennuskoe).

Terveys	
Tavoitteet	PEVISA
Rodun lonkkaterveydessä on tapahtunut heikentymistä edeltävän kolmen sukupolven aikana, joten tavoite on parantaa lonkkaterveyttä populaatiossa. Kyynär-, selkä- ja silmänsairauksia tulee seurata. Tavoitteena on, että vähintään 70 % Suomeen rekisteröidyistä tervuereneista tutkitaan virallisesti lonkkien, kyynärpäiden sekä silmien osalta. Tavoitteena on, että vähintään 50 % Suomeen rekisteröidyistä tervuereneista tutkitaan virallisesti selän osalta.	PEVISA: lonkissa raja-arvo B, kyynärkuivissa ei raja-arvoa. Silmien osalta perinnöllistä harmaakaihia, PRA:ta, gRD tai tRD:aa ja pannus keratitista /plasmoomaa sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Silmätarkastuslausunto voimassa 24 kk.

Lisääntyminen	
Tavoitteet	Jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Tavoitteena on säilyttää hyvät lisääntymisominaisuudet ja tiinehtymiskyky.	Polttoheikkouden vuoksi sektioitua narttua ei tule käyttää uudelleen jalostukseen. Keinosiemennyksiä ei tule tehdä uroksen astumiskyvyttömyyden tai koirien astumishaluttomuuden vuoksi.

Rakenteen ja anatomian terveys	
Tavoitteet	Jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Tavoitteena on säilyttää toiminnalliselle käyttökoiralle soveltuvat ulkomuoto-ominaisuudet kiinnittäen huomiota riittäviin etu- ja takakulmauksiin, rintakehän leveyteen ja kokoon sopivaan luustoon.	Mikäli koira on operoitu esim. polven ristisiteiden vuoksi, sitä ei saa käyttää jalostukseen. Ei suositella yhdistettäväksi samoja rakenteellisia puutteita, kuin niukat takakulmaukset tai luisun lantion omaavia yksilöitä.

Jalostuspohja	
Tavoitteet	Jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Tervurenin tehollinen koko on 50 %. Tavoitteena on kasvattaa tervuereneiden tehollista populaatiokokoa siten, että se olisi yli 70 % ihannepopulaatiokoosta.	Jalostukseen tulisi pyrkiä saamaan uusia sukulinjoja, uusintayhdistelmiä ei pitäisi tehdä, ja jalostuskäytön olisi hyvä jakaantua sekä narttujen että urosten kohdalla mahdollisimman monelle eri yksilölle. Laadukkaasta pentueesta olisi hyvä käyttää jalostukseen mieluummin mahdollisimman monta eri koiraa, kuin menestyneintä ”tähteä”.

Pentueiden rekisteröintiin vaikuttavat ehdot

Belgianpaimenkoiran neljällä eri muunnoksella on sama rotumääritelmä. Rotumääritelmä on kieltänyt muunnosten väliset risteytykset, mutta FCI:n aloitteesta Suomen Kennelliitto hyväksyi vuoden 2013 alusta muunnosristeytykset siten, että tervuerenin saa ilman poikkeuslupaa parittaa myös groenendaelin (musta pitkäkarvainen) tai malinois'n (punaruskea lyhytkarvainen) kanssa.

Huomioitavaa on, että PEVISA-ehtojen tulee täyttyä ja kaikkien tulosten olla voimassa astutushetkellä.

Tärkeimmät suositukset tervuerenilla sekä PEVISA-ohjelma

Belgianpaimenkoirat ovat vuodesta 1996 lähtien kuuluneet PEVISA-ohjelmaan, jonka puitteissa tällä hetkellä tutkitaan koirat lonkka- ja kyynärniveldysplasian sekä silmäsairauksien osalta.

PEVISA (lonkkakuvaus): Pentueen rekisteröinnin ehto on, että sen molemmat vanhemmat ovat virallisesti lonkkakuvattuja. Lonkkaniveldysplasian osalta noudatetaan raja-arvoa B. Lausunnon tulee olla voimassa astutushetkellä. Minimi-ikä viralliselle lonkkakuvauselle on 12 kk.

PEISA (kyynärkuvaus): Pentueen rekisteröinnin ehto on, että sen molemmat vanhemmat ovat virallisesti kyynärkuvattuja. Lausunnon tulee olla voimassa astutushetkellä. Minimi-ikä viralliselle kyynärkuvauselle on 12 kk.

PEVISA (silmäpeilaus): Pentueen rekisteröinnin ehto on, että sen molemmat vanhemmat on virallisesti silmätarkastettu. Silmätarkastuslausunto ei astutushetkellä saa olla 24kk vanhempi (1.7.2024 alkaen). Perinnöllistä harmaakaihia, PRA:ta, geograafista RD:tä, totaali RD:tä, plasmoomaa tai pannus keratitista sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Jos koiralla on todettu multifokaalinen RD tai muu katarakta, se on paritettava kyseisen sairauden suhteen terveen koiran kanssa.

Ulkomaisia koiria koskeva poikkeus

Kaikki muunnokset: ei vaadita silmätutkimustulosta eikä kyynärkuvaustulosta. (narttu 1, uros 2 pentuetta). Voidaan rekisteröidä 1 pentue ilman lonkkakuvaustulosta.

SBPKY suosittelee myös virallisten selkäkuvien (spondyloosi ja välimuotoinen lanne-ristinikama) ottamista.

Enimmäisjälkeläismäärärajaksi suositellaan 20 pentua.

2. RODUN TAUSTA

Alkuperä ja käyttötarkoitus

Belgianpaimenkoira on kotoisin Belgiasta, jossa sitä kehitettiin 1800-luvun lopulla yhtenäiseksi roduksi. Sen juuret ovat paikallisissa paimenkoirissa, joita käytettiin karjan ohjaukseen ja suojeluun. Vuonna 1891 professori Adolphe Reul kartoitti rodun ominaisuuksia ja belgianpaimenkoira jaettiin neljään muunnokseen: **groenendael, tervueren, malinois ja laekenois**.

Alun perin belgianpaimenkoira oli paimenkoira, mutta nykyään sitä käytetään monipuolisesti eri työtehtävissä:

- **Poliisi- ja sotilaskoirana** (erityisesti malinois)
- **Pelastuskoirana** (etsintä- ja rauniokoirana)
- **Paimenkoirana** (karjan ohjaus ja suojelu)
- **Vartiointi- ja suojelukoirana**
- **Palvelus- ja harrastuskoirana** (suojelukokeet, jäljestys, agility, tottelevaisuus)
- **Perhekoirana** (aktiiviseen kotiin, jossa on riittävästi liikuntaa ja virikkeitä)

Belgianpaimenkoira on älykäs, energinen ja monikäyttöinen rotu, joka soveltuu parhaiten aktiiviseen työ- tai harrastuskäyttöön.

Tervuerenin kehitys nykyiseen muotoonsa

Adolphe Reul kehitti belgianpaimenkoiran rotua 1890-luvulla keräämällä paimenkoiria arvioitaviksi. Vuonna 1891 katselmuksessa 117 koirasta havaittiin yhteisiä piirteitä, mutta turkin pituus ja rakenne vaihtelivat. Erona muihin sen ajan paimenkoirarotuihin ei näiden 117 koiran joukossa ollut ainuttakaan valkoista yksilöä. Koirilla oli lisäksi tiheä alusvilla, joka suojasi niitä kylmältä ja kosteudelta. Usealla koiralla oli lyhyt häntä tai pelkkä töpö, yleensä typistykseen takia.

Vuonna 1881 perustettu Le Club du Chien de Berger Belge alkoi standardoida rotua, ja vuonna 1899 määriteltiin kolme muunnosta: pitkä-, lyhyt- ja karkeakarvainen. Pitkäkarvaisen muunnoksen tuli olla väriltään musta, lyhytkarvaisen punaruskea mustin karvanpään ja karkeakarvaisen tuhkanharmaa. Muut värit olivat kiellettyjä. Päätettiin myös, etteivät typistetyt hännät olleet enää sallittua.

Maailmansodat verottivat kantaa, mutta 1900-luvun alkupuolella rotua kehitettiin palveluskoiraksi. Groenendael–tervueren-risteytykset olivat sallittuja aina vuoteen 1963 asti, jonka jälkeen vaadittiin alkuperämaan poikkeuslupa.

Vuonna 1966 FCI tunnusti neljä muunnosta: groenendael, tervueren, malinois ja laekenois. Belgianpaimenkoira on edelleen monipuolinen työ- ja perhekoira.

Sukulaisrodut, joiden kanssa yhteinen kehityshistoria

Belgianpaimenkoiralla on yhteinen kehityshistoria useiden eurooppalaisten paimenkoirarotujen kanssa. Sen lähimpiä sukulaisrotuja ovat:

1. **Hollanninpaimenkoira** – Hyvin samankaltainen rotu, joka kehitettiin Alankomaissa samoihin

aikoihin belgianpaimenkoiran kanssa. Sen muunnokset ovat lyhyt-, pitkä- ja karkeakarvainen, kuten belgianpaimenkoirallakin alun perin.

2. **Saksanpaimenkoira** – Kehitetty 1800-luvun lopulla Saksassa paimen- ja palveluskoiraksi. Sillä on jonkin verran yhteisiä juuria belgianpaimenkoiran kanssa, mutta jalostus on eriytynyt merkittävästi.
3. **Ranskanpaimenkoirat (beauceron & briard)** – Ranskalaiset paimenkoirarodut, joilla on historiallisesti samankaltaisia käyttötarkoituksia ja ominaisuuksia. Beauceron muistuttaa erityisesti malinois'ta rakenteeltaan ja käyttöominaisuuksiltaan.

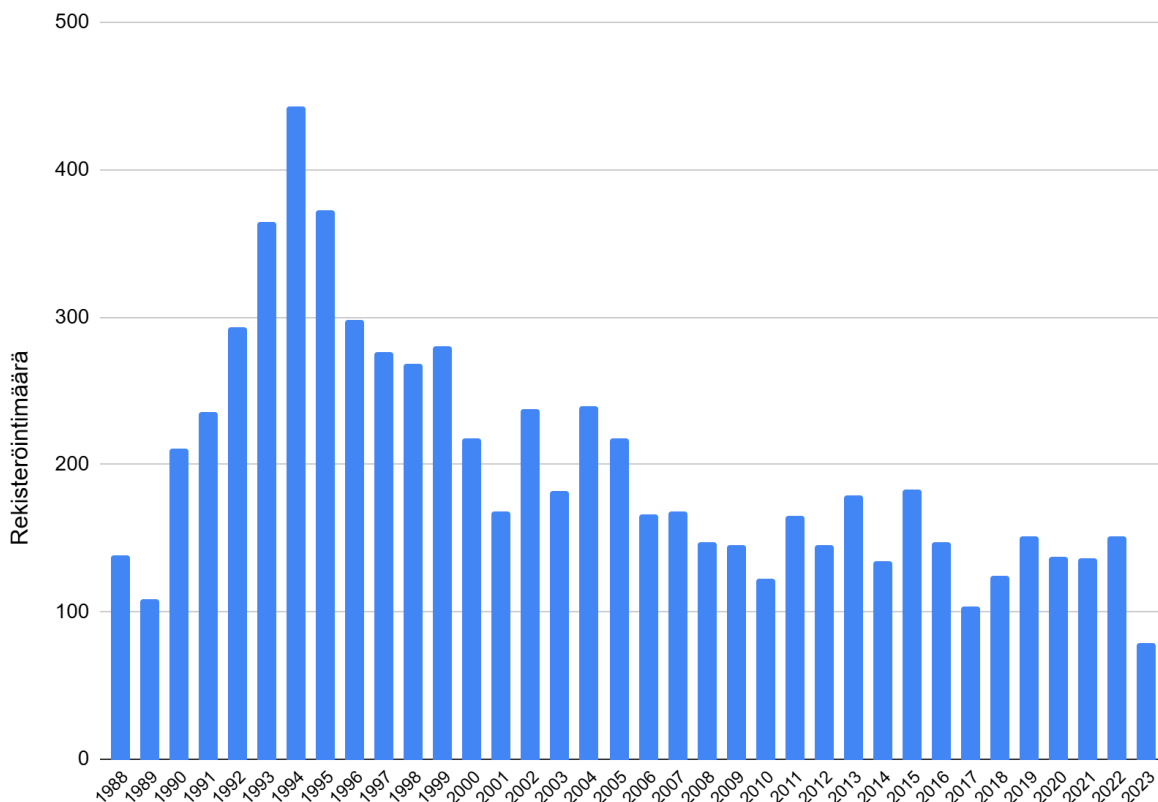
Belgianpaimenkoiran jalostus on kuitenkin eriytynyt omaan suuntaansa, ja siitä on tullut yksi suosituimmista palveluskoiraroduista maailmassa.

Eri linjat

Tervuerenmuunnoksella tunnetaan ns. käyttölinja, jonka taustat ovat käyttölinjaisiin malinois-pentueisiin syntyneissä ja tervuereineiksi rekisteröidyissä pitkäkarvaisissa pennuissa. Käyttölinjaisten ja ns. näyttelylinjaisten tervuereiden risteytyksiä kutsutaan sekalinjaisiksi.

Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys

Tervuereita alettiin tuoda Suomeen jalostuskäyttöä varten 1970-luvulla, jolloin täällä syntyi muutama pentue. Tervueren-pentuja oli toki syntynyt jo aiemmin groenendael-pentueisiin. Tuontimäärät kasvoivat 1980-luvulla ja tuolloin useampi kasvattaja aloitti suunnitelmallisen tervuerenin kasvatustyön.

Kuva 1. Tervuereiden rekisteröintimäärät 1988–2023.

Tervuereiden rekisteröinnit kasvoivat huomattavasti 1980-luvun lopussa rajojen auettua. Rekisteröintimäärät lähtivät kuitenkin kääntymään laskuun huippuvuoden 1994 jälkeen.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt

Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys ry:n perustava kokous pidettiin 24.5.1971, perustajajäseniä oli kahdeksan. Suomen Kennelliiton jäsenyhdistykseksi rotua harrastava yhdistyksen Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys ry hyväksyttiin vuonna 1973. Belgianpaimenkoirat hyväksyttiin palveluskoiriin vuonna 1977.

Vuonna 1994 rotua harrastavasta yhdistyksestä tuli rotujärjestö.

Rotua harrastavan yhdistyksen tai järjestön jäsenmäärä ja sen kehitys

Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys ry:n jäsenmäärä on luonnollisesti ollut sidoksissa belgianpaimenkoirien rekisteröintimääriin.

Taulukko 1. Suomen Belgianpaimenkoirayhdistyksen jäsenmäärän kehitys.

Vuosi	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020	2023
Jäsenmäärä	204	466	1095	2285	2545	1919	1868	1621	1353	1119

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Jalostustoimikunta perustettiin vuonna 1973.

Johtokunta nimittää jalostustoimikunnan puheenjohtajan ja hyväksyy jalostustoimikunnan muut jäsenet. Jalostustoimikunnan muodostavat puheenjohtaja, sihteeri sekä 1–5 jäsentä.

Jalostustoimikunnan toimintaohjeen (hyväksytty johtokunnan kokouksessa 20.2.2022) mukaan jalostustoimikunnan tehtävät ovat seuraavat:

- seuraa rodun kehitystä ja jakaa rotutietoutta
- toimii puolueettomasti, objektiivisesti ja rodun parhaaksi huomioiden koko käytettävissä oleva koiramateriaali
- kerää ja jakaa tietoa kokonaisvaltaisesti rodun terveydestä, luonteesta, käyttöominaisuuksista ja ulkomuotoseikoista
- noudattaa neuvoissaan, ohjeissaan ja tomissaan voimassa olevaa eläinsuojelulakia ja eläinsuojeluasetusta, Euroopan Neuvoston lemmikkieläinten jalostusta koskevaa päätöslauselmaa soveltuvien osien sekä Kennelliiton yleistä jalostuksen tavoiteohjelmaa ja jalostusstrategiaa
- pitää yhteyttä kotimaisiin ja ulkomaisiin rotuyhdistyksiin sekä kasvattajiin ja ohjaa sekä neuvoo uusia Hyväksytty johtokunnan kokouksessa 20.2.2022 kasvattajia ja urosten omistajia Hyväksytty johtokunnan kokouksessa 20.2.2022
- järjestää jalostukseen liittyviä koulutustilaisuuksia ja valmistaa koulutusmateriaalia sekä jalostusta käsitteleviä artikkeleita
- seuraa rodussa tapahtuvia muutoksia ja tiedottaa rotujärjestölle ja jäsenistölle niiden mahdollisista vaikutuksista rotuun
- kantaa päävastuun JTO:n ja PEVISA-ohjelman laatimisesta, päivityksestä ja sen seurannasta käsittelee ja päättää viiveettä rodun poikkeuslupa-anomukset ja muut lausuntoa vaativat asiat sekä vastaa näihin kirjallisesti ja tarvittaessa perustelee kantansa
- seuraa viranomaisten sekä kennelkattojärjestöjen koiranjalostusta koskevia määräyksiä ja tiedottaa niistä
- toimii yhteistyössä kasvattajien kanssa ja pyrkii toiminnallaan edistämään avoimuutta ja rehellistä kommunikaatiota. Toimikunta voi halutessaan lähettää kyselyitä kasvattajille ja

omistajille.

- tiedottaa toiminnastaan Belgianpaimenkoirat-lehden ja yhdistyksen somekanavien välityksellä
- huolehtii toimintansa taloudesta hyväksytyn talousarvion puitteissa ja johtokunnan antamien ohjeiden mukaisesti
- toimittaa toimintakertomuksen, joka sisältää terveys- ja rekisteröintitilastot, johtokunnalle tammikuun loppuun mennessä
- päättää JTO:n suosituksista
- toimii yhteistyössä näyttelytoimikunnan kanssa ulkomuototuomareiden koulutuksen osalta

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Mitä monimuotoisempi rotu, sitä enemmän erilaisia geeniversioita sillä on, mikä lisää elinvoimaa ja suojaa perinnöllisiltä sairauksilta. Geenikirjon kapeneminen voi altistaa immuunijärjestelmän häiriöille, kuten erilaisille tulehduksille ja autoimmuunisairauksille.

Jalostus vaatii perinnöllistä vaihtelua. Jos vain harvoja koiria käytetään jalostukseen, haitalliset mutaatiot leviävät aiheuttaen rodulle uusia sairauksia. Ihanteellisesti jalostukseen tulisi käyttää tasaisesti koiria kaikista sukulinjoista.

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on suurilukuisissa roduissa enintään 2–3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi olla korkeintaan 4–6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä.

Tervuereneilla yksittäisen koiran monimuotoisuutta turvaavan enimmäisjälkeläismäärärajan suositus on 10 – 14 pentua ensimmäisessä polvessa ja toisessa polvessa 20 – 28.

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Taulukko2. Vuositilasto – rekisteröinnit 2013-2024. Taulukko ei erittele groenendael- tai malinois vanhempia.

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Pennut (kotimaiset)	101	70	137	126	133	142	111	93	139	172	128	157
Tuonnit	9	9	14	10	4	9	14	11	8	11	6	22
Rekisteröinnit yht.	110	79	151	136	137	151	125	104	147	183	134	179
Pentuekoko	4,4	3,7	4,0	5,2	4,9	5,3	4,1	3,9	4,6	4,9	4,9	5,6
jalostukseen käytetyt eri urokset												
- kaikki	18	12	19	17	19	26	19	23	21	28	19	27
- kotimaiset	12	8	12	11	13	19	12	13	9	18	7	12
- tuonnit	4	1	4	4	3	5	2	6	8	5	9	9
- ulkomaiset	2	3	3	2	3	2	5	4	4	5	3	6
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	6 v	5 v 7 kk	7 v 4 kk	6 v 11 kk	6 v 8 kk	5 v 5 kk	5 v 11 kk	5 v 5 kk	5 v 11 kk	5 v 1 kk	4 v 6 kk	5 v 1 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut												
- kaikki	17	13	24	22	18	24	23	21	23	30	21	23
- kotimaiset	11	11	18	16	14	21	18	18	14	23	17	18
- tuonnit	6	2	6	6	4	3	5	3	9	7	4	5
- keskimääräinen	5 v 2	5 v 2	4 v 8	4 v 1	4 v 8	4 v 6	4 v 7	5 v 2	4 v 1	4 v 10	4 v 8	4 v 5

jalostuskäytön ikä	kk	kk	kk	kk	kk	kk	kk	kk	kk	kk	kk	kk
Isoisät	39	33	53	38	45	48	47	40	53	56	46	45
Isoäidit	34	33	53	41	43	47	47	44	52	62	45	47
Sukusiitosprosentti	1,50%	2,37%	1,66%	1,76%	2,92%	2,09%	1,89%	1,74%	1,36%	1,75%	2,78%	2,36%

Rekisteröintimäärät Suomessa

Tervuereneiden rekisteröintimäärät ovat 2000-luvulla pysyneet melko tasaisina hieman laskien ja pentueita on tavallisesti syntynyt vuosittain 19 – 35. Vuoden 2013 alusta lähtien groenendael–tervueren- sekä malinois–tervueren-intervariaatiot vapautuivat poikkeuslupakäytännöstä, mikä v. 2013 lisäsi intervariaatiopentueiden määrää.

Vuonna 2022 kahdeksaan eri yhdistelmään käytettiin jalostukseen groenendaelia. Lisäksi neljään groenendael pentueeseen, jossa siis molemmat vanhemmat ovat groenendaeleja, syntyi yksi tai useampi tervueren.

Mikäli punaista väriä kantavien groenendaeleiden osuus populaatiossa lisääntyy, on todennäköistä, että jatkossa groenendaelpentueisiin syntyy tervuereneita yhä useammin. Koska tervuerenin voi parittaa myös malinois'n kanssa, on mahdollista, että tulevaisuudessa myös malinoispentueisiin syntyvien tervuerenpentujen osuus kasvaa.

Tuotikoirien vuosittainen lukumäärä

Tuotikoirien osuus tervuereneiden rekisteröinneistä on vuosittain ollut 3 – 13 %.

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Niin tervuerenurosten kuin -narttujen keskimääräinen jalostuskäytön ikä on 4 – 7 vuotta. Ei ole epätavallista, että tervuerennarttu tekee pentueen vielä 7 – 8-vuotiaana. Urosten osalta olisi suositeltavaa, että jalostusvalinnoissa suositeltaisiin iäkkäämpiä, terveytensä ja elinvoimansa osoittaneita yksilöitä.

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitosaste kuvaa todennäköisyyttä, jossa koiran geenipari sisältää saman esivanhemman perimää molemmilta vanhemmilta, mikä johtaa homotsygotiaan. Sukusiitos vähentää geenien monimuotoisuutta ja lisää riskiä haitallisten resessiivisten sairauksien esiintymiselle.

Lähisukulaisten yhdistäminen nostaa sukusiitosastetta nopeasti (esim. puolisarparituksessa 12,5 %). Haittavaikutukset, kuten hedelmällisyyden heikkeneminen ja vastustuskyvyn aleneminen, ilmenevät usein, kun sukusiitosaste ylittää 10 %. Jalostuksessa suositellaan pitämään neljän-viiden sukupolven sukusiitosaste alle 6,25 %. (Lähde: www.kennelliitto.fi / Katariina Mäki)

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

Aiemmissa jalostuksen tavoiteohjelmissa sukusiitosasteet on laskettu 5 sukupolven mukaan sukupolvittain. Näin laskettuna tervuerenmuunnoksen keskimääräinen sukusiitosaste v. 1990 – 1993 oli 2,42 % ja v. 2000 – 2003 1,83 % ja 2013 - 2023 2,1%. Tällä hetkellä sukusiitosasteet pysyneet 2 % molemmin puolin.

Sukusiitosaste jalostustietojärjestelmässä on laskettu puutteellisten sukupolvitietojen mukaan, joten luvut ovat aliarvioita todellisesta tilanteesta. Kehittymispuuntaa on kuitenkin tärkeä seurata.

4.1.2 Jalostuspohja

Taulukko 3. Jalostuspohja per sukupolvi. Tilasto ei huomioi groenendael- tai malinoisvanhempia.

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Per sukupolvi (4 vuotta)												
- pentueet	100	104	112	105	105	108	116	115	119	113	107	106
- jalostukseen käytetyt eri urokset	69	72	77	79	80	86	88	86	88	84	74	77
- jalostukseen käytetyt eri nartut	79	81	88	86	86	93	96	99	105	99	94	91
- isät/emät	0,87	0,89	0,88	0,92	0,93	0,92	0,92	0,87	0,84	0,85	0,79	0,85
- tehollinen populaatio	100 (50%)	104 (50%)	112 (50%)	111 (53%)	112 (53%)	121 (56%)	124 (53%)	126 (55%)	132 (55%)	125 (55%)	115 (54%)	114 (54%)
- uroksista käytetty jalostukseen	2%	5%	6%	7%	9%	10%	9%	11%	13%	13%	15%	15%
- nartuista käytetty jalostukseen	8%	9%	12%	16%	19%	20%	21%	19%	18%	20%	21%	22%

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä

Tilastojen perusteella tervuerenmuunnoksessa vain pientä osaa Suomessa syntyvistä koirista käytetään jalostukseen; sukupolvittain tarkasteltuna jalostukseen on päätyntä nartuista noin 19 % ja uroksista reilu 11 %. Ulkomaisten urosten käyttö jalostukseen on hieman laskenut. Jalostukseen käytetyistä uroksista noin kolmannes on joko ulkomaisia tai tuonteja, jalostusnartuista taas alle viidesosa tai alle on tuonteja.

Isät/emät-luku

Isät/emät-suhdeluku kuvaa kannan monipuolisuutta ja tehollista kokoa sukupolvittain, jossa tavoitteellisin suhdeluku on 1. Tervuereneilla suhdeluku on keskimäärin 0,88.

Jalostusvalintojen keskittyminen vain tiettyihin yksilöihin tai linjoihin saa aikaan tarpeetonta geeniversioiden hävikkiä, ja vaarana on jalostuspohjan kapeneminen. Toisaalta mahdollisesti lisääntyvien intervariaatioiden myötä tervuerenmuunnokseen on mahdollista saada tulevaisuudessa uusia sukulinjoja groenendaeleista ja malinois'ista.

Tietoa tehollisesta populaatiokoosta

MMT Katariina Mäki 31.10.2013

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä keskenään eri sukuista koiraa. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Jalostuskoirien lukumäärän perusteella laskettu tehollinen koko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Parempi tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen,

mutta tämä kaava toimii vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, jossa sukupuut ovat hyvin pitkiä.

Rodun tehollinen populaatiokoko

Vaikka tervuerenmuunnoksen tehollinen populaatiokoko onkin pysynyt 100:n yläpuolella, on se 2000-luvun aikana laskenut, koska jalostukseen on käytetty yhä pienempää osaa kannasta. Tällä hetkellä tervuereneiden tehollinen populaatiokoko on noin 50 % ihannepopulaatiosta.

Jatkossa tulisi pyrkiä valitsemaan jalostukseen useampia eri yksilöitä. Tehollisen populaatiokoon osuus ihannepopulaatiosta tulisi saada kasvatettua yli 70 %:n.

Taulukko 4. 2015 - 2024 jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 urosta syntymävuoden mukaan.

#	Uros	Synt.	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat. %	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	FLAMMEUS WINNER TAKES IT ALL	2015	4	29	2,37 %	2 %	1	5	4	29
2	KUUNSIRPIN WINNING KIND	2011	4	25	2,04 %	4 %	0	0	4	25
3	FLAMMEUS U SHOULD KNOW ME	2012	5	23	1,88 %	6 %	2	10	8	39
4	KETUNPOLUN JOYFUL MIRAI	2014	4	21	1,72 %	8 %	1	4	4	21
5	KUUNSIRPIN COUNT ON ME	2016	4	21	1,72 %	10 %	1	7	4	21
6	PYYDYSKARTANON BEAST IN BLACK	2020	4	21	1,72 %	11 %	0	0	4	21
7	OFF LINE'S IRONMIND	2014	3	20	1,63 %	13 %	1	3	4	37
8	JORI DU DOMAINE DE LA SALVONIÈRE	2014	3	20	1,63 %	15 %	0	0	3	29
9	VAN DE PILLENDYK KHARON	2011	4	20	1,63 %	16 %	9	48	5	29
10	WATERLOO DU CHEMIN DES SORCIÈRES	2017	3	20	1,63 %	18 %	2	8	3	20
11	KING THE RED DRAGON	2011	3	18	1,47 %	19 %	0	0	3	18
12	JET BLACK KAFFEE MOKKA	2015	3	17	1,39 %	21 %	0	0	5	33
13	PACINO D'AQUIVELT	2015	3	16	1,31 %	22 %	4	35	5	31
14	LUAVJAN'S LOOKING AT ROMEO	2015	2	16	1,31 %	23 %	4	18	3	22
15	HEROIN Z KOVARNY	2012	3	16	1,31 %	25 %	1	7	4	18

40 urosta on käytetty tuottamaan 50 % ajanjakson pennuista. Kuuden ensimmäisen runsaimmin käytetyn uroksen maksimijälkeläismäärä ylittää suosituksen, joka on 20 pentua.

Taulukko 5. 2015 – 2024 jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 narttua syntymävuoden mukaan.

#	Narttu	Synt.	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	DUJOIEDEVIE LA BERENGERE	2016	4	26	2,12 %	0	0	4	26
2	ENERGETIC-ACTION'S FAITH'AH	2016	4	22	1,79 %	1	4	4	22
3	OLYMPIA VOM LAMBERTSHÜGEL	2012	3	22	1,79 %	5	23	3	22
4	PYRYTUULEN ÄNNENKEKSI	2011	3	21	1,71 %	3	22	3	24
5	FIGARON UBUNTU	2019	2	20	1,63 %	0	0	2	20
6	FLAMMEUS VIHAAJAT VIHAA	2016	3	20	1,63 %	0	0	3	20
7	MIND BREAKERS BARK TO THE MOON	2014	4	19	1,55 %	5	31	4	19

8	KUUNSIRPIN BLONDE LADY	2016	3	17	1,39 %	3	19	3	22
9	FOOLPROOF KNACK FOR TRACK	2015	2	17	1,39 %	2	16	2	22
10	ORTHOSIE OF THE SMART SPIRIT	2015	3	17	1,39 %	4	21	3	17
11	ETERNITY'S SENSATION	2018	3	15	1,22 %	0	0	3	20
12	OFF LINE'S NEW TIME	2016	2	15	1,22 %	1	7	2	17
13	PYYDYSKARTANON ELVIIRA ENDI	2021	2	15	1,22 %	0	0	2	15
14	TRAXA'S DREAM MAKER	2010	3	15	1,22 %	0	0	3	15
15	FIGARON QUEEN MARY	2013	2	14	1,14 %	6	31	3	21

Jalostuskoirien käyttömäärät

Tervuerenurosten kymmenen vuoden tilastossa valtaosa on Suomessa syntyneitä ja ulkomaisten tai tuontiuurosten käyttö on vähentynyt. Kuitenkaan yhdenkään yksittäisen uroksen jälkeläismäärän osuus kymmenen vuoden tilastossa ei ylitä 5 %.

Tervuerenmuunnoksen jalostusnartuista valtaosa on Suomessa syntyneitä ja yli puolella eniten käytetyistä nartuista on myös toisen polven jälkeläisiä.

Neljän ensimmäisen runsaimmin käytetyn nartun maksimijälkeläismäärä ylittää suosituksen, joka on 20 pentua.

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Tehollisen populaatiokoon arvo ei anna täysin luotettavaa kuvaa tervuerenpopulaation sukulaisuusasteesta.

Käytetyimmistä uroksissa 1. sijalla Flammeus Winner Takes It All sekä 3. sijalla Flammeus U Should Know me ovat puoli veljiä samasta emästä. Lisäksi löytyy Juno-Angel von Nacheron poika Off-Line's Ironmind sekä sen tytär käytetyimmistä nartuissa Off-Line's New Time.

Suunnitelmallisella intervariaatiolla esim malinois-muunnokseen voidaan luoda uusia, geneettisesti erilaisia sukulinjoja. Intervariaatioon käytettävien koirien tulisi olla taustoiltaan hyvin tutkittuja ja jalostuksellisesti keskimääräistä korkeatasoisempia.

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Rodun emämaan Belgian rekisteröintitietoja ei ollut saatavilla. Euroopassa belgianpaimenkoiria rekisteröidään vuosittain eniten Ranskassa. Muunnoksista suurin on malinois.

Taulukko 6. Tervuereneiden rekisteröintimäärät eri maissa.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Suomi	179	134	183	147	104	125	151	137	136	151	79
Ruotsi	127	83	78	99	89	93	115	87	133	134	79
Saksa	155	151	145	135	0	174	113	163	116	190	149
Tsekki	74	96	85	103	91						
Belgia	174	191	189	162	225	154	172				
Hollan ti	221	172	216	247	173	142	190	151	124	131	127
Ranska		1527	1419	1525	1509	1626	1520	1477	1749	1522	1227

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rodun jalostuspohjan laajuus

Tervuerenin jalostuspohja Suomessa on melko kapea, koska jalostuksessa on suosittu samoja yksilöitä.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

1990-luvulla tervuerenmuunnoksen jalostus keskittyi voimakkaasti tiettyihin uroksiin ja narttuihin, mikä nosti sukusiitosastetta, erityisesti näyttelylinjaisilla koirilla. 2000-luvulla jalostus on monipuolistunut, ja ulkomaisia uroksia käytetty jalostukseen.

Intervariaatioyhdistelmät malinois'n ja groenendaelin kanssa tarjoavat mahdollisuuden monipuolistaa perimää.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma

Belgianpaimenkoirilla ei ole jälkeläismäärään perustuvaa PEVISA-ohjelmaa.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun

käyttötarkoituksesta

Käyttötarkoitus on alun perin ollut paimenkoira, nykyään työkoira (mm. vartiointi, suojeleminen ja jäljestys) sekä monipuolinen palveluskoira, joka soveltuu myös perhekoiraksi.

Belgianpaimenkoira on valpas ja aktiivinen. Se on erittäin energinen ja aina valmis toimintaan. Sillä on synnynnäinen laumanvartioimiskyky ja vahtikoiran parhaat ominaisuudet. Se puolustaa isäntäänsä täysin epäroimättä, peräänantamattomasti ja kiihkeästi. Sillä on kaikki paimen-, vahti-, suojele- ja palveluskoiran ominaisuudet. Se on eloisa, tarkkaavainen ja varmaluonteinen, ilman pienintäkään pelkoa tai aggressiivisuutta. Luonteen tulee kuvastua koiran olemuksessa ja kipinöivien silmien yläpeässä ja tarkkaavaisessa ilmeessä. Arvosteluissa painotetaan ”tasaista” ja ”pelotonta” luonnetta.

Virheet: Itseluottamuksen puute tai voimakas hermostuneisuus.

Hylkäävät virheet: vihaisuus tai liiallinen arkuus sekä selvästi epänormaali käyttäytyminen.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Linjajako tarkoittaa sukulinjojen eriytymistä käyttötarkoituksen mukaan. Tervuerenmuunnoksessa on kaksi päälinjaa: käyttö- ja näyttelylinja, jotka määräytyvät sukutaulun perusteella, ei kokeista saatujen koulutustunnusten mukaan.

Alun perin käyttölinja oli vain malinois'illa, mutta käyttölinjaiset tervuerenit polveutuvat pitkäkarvaisista käyttömalinoispenneista. Käyttölinjaiset ovat yleensä vietikäämpiä ja kovempia kuin näyttelylinjaiset.

Käyttölinja: >50% käyttölinjaisia (6 sukupolvea)

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Belgianpaimenkoiralla ei ole PEVISA-ohjelmassa luonteeseen tai käyttäytymiseen liittyviä ehtoja.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Koiran tulee soveltua sille tarkoitettuun käyttöön, joka edellyttää tehtävään sopivaa luonnetta. Luonne koostuu perinnöllisistä taipumuksista sekä kokemuksista ja ilmenee koiran käyttäytymisenä eri tilanteissa. Luonteen ja käyttöominaisuuksien periytymisasteet ovat usein matalia, mutta arkuus ja aggressiivisuus periytyvät vahvasti.

Nyky-yhteiskunnassa koiran luonteella on suuri merkitys, ja rotutyypillinen käyttäytyminen on keskeinen osa hyvää rotunsa edustajaa. Jos jalostuksessa painotetaan vain ulkomuotoa, käyttöominaisuudet voivat heikentyä tai kadota.

Luonnetesti

Belgianpaimenkoirille on luotu uusi ihanneprofiili vuonna 1.1.2024.

Luonnetestissä koira pisteytetään testin arvosteluasteikon mukaisesti. Asteikko on rakennettu hyvää suojeluun soveltuvaa koiraa ajatellen, joten rotukohtainen ihanneprofiili auttaa hahmottamaan, kuinka asteikon eri kohdat sopivat muihin käyttötarkoituksiin kehitetyille roduille. Ihanneprofiili muodostuu siten, että jokaiselle arvostelukohdalle on annettu luonnetestipisteiden lisäksi koodi I (ihanne), N (hyväksyttävä/neutraali), E (ei-toivottava) tai H (hylätty). Koodi siis kertoo, onko kyseinen ominaisuus tai tapa toimia juuri tälle rodulle ihanteellinen, hyväksyttävä, ei-toivottava vai hylkäävä. (Lähde: Kennelliitto)

Suomen Kennelliiton hyväksymät luonnetestisäännöt astuivat voimaan 1.6.1977 ja siitä alkaen on kyseistä luonnetestiä käytetty virallisesti koirien luonteen testaukseen Suomessa.

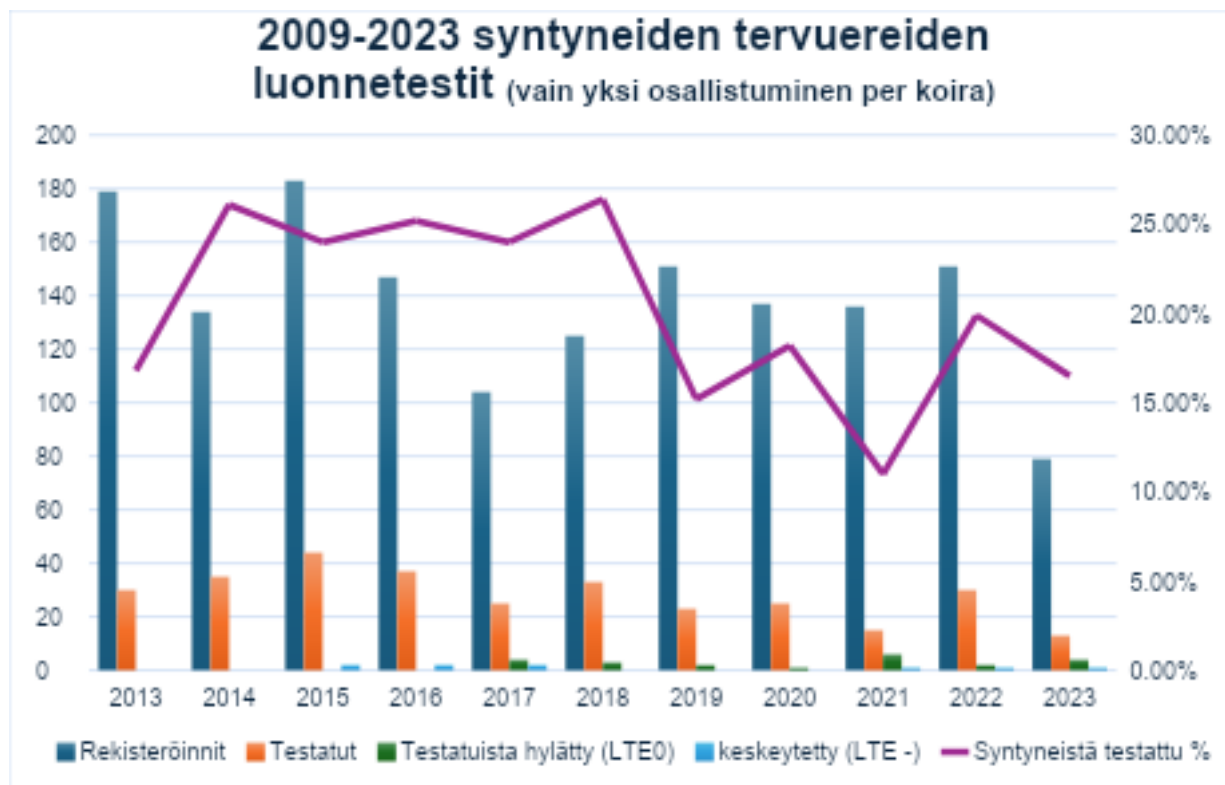
Vuosina 2013–2023 syntyneistä belgianpaimenkoirista on luonnetestattu 15,9 %, mikä on samalla tasolla, kuin edellisellä tarkastelujaksolla.

Alla olevaan taulukkoon on otettu mukaan vuosina 2013–2023 syntyneet luonnetestatut tervuerenit. Luonnetestiin saa osallistua koirat, jotka ovat vähintään kahden ja alle seitsemän vuoden ikäisiä.

Taulukko 7. Luonnetestatut tervuerenit 2013–2023. Taulukossa on huomioitu vain yksi testi per koira.

Lähde: Koiranet

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rekisteröinnit	179	134	183	147	104	125	151	137	136	151	79
Testatut	30	35	44	37	25	33	23	25	15	30	13
Testatuista hylätty (LTE0)	0	0	0	0	4	3	2	1	6	2	4
keskeytetty (LTE -)			2	2	2				1	1	1
Syntyneistä testattu %	16,8 %	26,1 %	24 %	25,2 %	24 %	26,4 %	15,2 %	18,2 %	11 %	19,9 %	16,5 %

Saadakseen hyväksytyn tuloksen, tulee seuraavien osa-alueiden olla positiivisia: hermorakenne, luoksepäästävyys, toimintakyky, taistelutahto, terävyys, laukauspelottomuus sekä loppupistemäärän tulee olla vähintään +75 pistettä.

Belgianpaimenkoira on työ- ja harrastuskoira, jonka luonteen tulee tukea rodun käyttöominaisuuksia. Luonnetestiä ei tule käyttää ainoana jalostusperusteena, mutta se auttaa arvioimaan yksilön vahvuuksia ja heikkouksia sekä jalostuksessa valitsemaan sopivaa parituskumppania. Jalostuksessa painotetaan palveluskoiralle tärkeitä ominaisuuksia kuten hermorakennetta, toimintakykyä, taisteluhaluja ja temperamenttia.

- **Hermorakenne** on koiran synnynnäinen kyky hallita jännitystä, eikä sitä voi koulutuksella muuttaa
- **Taisteluhalu** on koiran synnynnäinen sitkeys ja halu toimia, ei aggressiota, ja se auttaa motivoimaan koiraa
- **Toimintakyky** tarkoittaa koiran rohkeutta toimia ja hermojen hallintaa myös pelottavissa tilanteissa
- **Temperamentti** kuvaa koiran vilkkautta ja sopeutumiskykyä; liian suuri vilkkaus voi kuitenkin haitata keskittymiskykyä, koulutusta ja arkea.

Jalostuksen tavoitteena on tasapainoinen, rohkea ja motivoitunut koira, joka soveltuu hyvin työ- ja harrastuskäyttöön.

Seuraavissa taulukoissa vertaillaan tervueren suoriutumista luonnetestistä osa-alueista. Tuloksia tarkastellaan vuosittain testatuista koirista aikavälillä 2013–2023. Tuloksia verrataan belgianpaimenkoiran luonnetestin ihanneprofiiliin värikoodein.

Taulukko 8: Luonnetestin ihanneprofiiliin vertailu värikoodeina osa-alueiden tulostaulukoihin.

Ihanne
Hyväksyttävä/Neutraali
Ei toivottava
Hylätty

Taulukko 9: Toimintakyvyn jakautuminen luonnetesteissä 2013–2023.

Toimintakyky	2013-2023	%
Ihanne	37	11,2
Hyväksyttävä/Neutraali	206	62,4
Ei toivottava	77	23,3
Hylätty	10	3,0
Yht.	330	

Taulukko 10: Terävyyden jakautuminen luonnetesteissä 2013–2023.

Terävyys	2013-2023	%
Ihanne	133	40,3
Hyväksyttävä/Neutraali	197	59,7
Ei toivottava	0	0,0
Hylätty	0	0,0
Yht.	330	

Taulukko 11: Taisteluhaluun jakautuminen luonnetesteissä 2013–2023.

Taisteluhalu	2013-2023	%
Ihanne	201	60,9
Hyväksyttävä/Neutraali	71	21,5
Ei toivottava	45	13,6
Hylätty	13	3,9
Yht.	330	

Taulukko 12: Luoksepäästävyys jakautuminen luonnetesteissä 2013–2023.

Luoksepäästävyys	2013-2023	%
Ihanne	196	59,4
Hyväksyttävä/Neutraali	88	26,7
Ei toivottava	45	13,6
Hylätty	1	0,3
Yht.	330	

Taulukko 13: Hermorakenteen jakautuminen luonnetesteissä 2013–2023.

Hermorakenne	2013-2023	%
Ihanne	10	3,0
Hyväksyttävä/Neutraali	305	92,4
Ei toivottava	14	4,2
Hylätty	1	0,3
Yht.	330	

Taulukko 14: Laukauspelottomuuden jakautuminen luonnetesteissä 2013–2023.

Laukausvarmuus	2013-2023	%
Ihanne	176	53,3
Hyväksyttävä/Neutraali	126	38,2
Ei toivottava	5	1,5
Hylätty	23	7,0
Yht.	330	

Tervuerenia luonnetestien tuloksista voidaan huomata rodulla olevan luonteen ja käyttäytymisen ongelmia mm. puutteina koirien toimintakyvyssä, luoksepäästävydessä, hermorakenteessa sekä taisteluhalussa. Laukausvarmuudessa on myös puutteita 8,5%:lla koirista.

Luonteen ongelmien vähentämiseksi rodussa tulisi puutteet huomioida jalostuksessa noudattamalla jalostussuositusta käyttäen vain hyväksytysti luonnetestattuja koiria sekä osa-alueittain vahvistaa toivottuja ominaisuuksia kumppanin valinnassa.

MH-luonnekuvaus

MH-luonnekuvaus on kehitetty ruotsalaisen luonnetestin pohjalta 1980-luvulla ja 1.1.2010 luonnekuvaus tuli virallisesti hyväksytyksi testimuodoksi Suomessa. Luonnekuvaus koostuu kymmenestä eri kohdasta, joista jokaisessa on 1–5 testattavaa asiaa. MH-kuvauksen avulla voidaan saada selville yksilöiden sosiaalisuus, leikkihalukkuus, saalistushalukkuus, reagointi yllättäviin tapahtumiin sekä näköaistin että kuuloaistin välityksellä sekä reagointi pitkään kestävä uhkaan.

Alla olevaan taulukkoon on otettu mukaan vuosina 2013-2023 syntyneet MH- testatut tervuerenit. Luonnetestiin saa osallistua koirilla, jotka ovat vähintään kahden ja alle seitsemän vuoden ikäisiä.

Taulukko 15. MH-luonnekuvatut tervuerenit 2013-2023. Taulukossa on huomioitu vain yksi testi per koira. (Lähde: Koiranet)

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
7	1	4	3	3	2	1	2	4	1	0

MH:n ihanneprofiilia ei ole katsottu toistaiseksi tarpeelliseksi, koska rotua ei ylipäätään käytetä MH luonnekuvauksessa.

Jalostustarkastus

Belgianpaimenkoirille ei ole tehty jalostustarkastuksia.

Näyttelyt

Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys ry järjestää belgianpaimenkoirien erikoisnäyttelyn kerran vuodessa. Kennelliiton näyttelyiden arvosteluihin kirjataan arvio koiran käyttäytymisestä.

Tervuereneiden EVA (ei voida kaikilta osin arvostella) ja hylätty-tulosten määrä 10-vuotiskauden näyttelykäynneistä on hieman alle prosentin kummallakin. Suurin osa HYL-tuloksista on junioriluokasta, jossa sama yksilö on useassa tapauksessa hylätty kahdesti. HYL-arvosana junioriluokan lisäksi on koirayksilölle annettu myös nuortenluokassa. EVA- ja HYL-tuloksia on osin samoilla koirayksilöillä. Mainintoina on mm. ujous (HYL), käytöksen vuoksi (HYL), ujouden vuoksi (EVA), koiraan ei ole voinut koskea (EVA), väistää (EVA) ja koiraan ei voinut koskea, ei vihainen (EVA).

Taulukko 16. Tervuereneiden näyttelykäyntien EVA ja HYL arvosit 2015 – 2024 syntyneillä.

	EVA	HYL	Yhteensä
Junioriluokka	16 tulosta	16 tulosta	1461 tulosta
Nuorten luokka	9 tulosta	4 tulosta	486 tulosta
Avoin luokka	12 tulosta	2 tulosta	1056 tulosta
Käyttöluokka	1 tulosta	0 tulosta	120 tulosta
Valioluokka	2 tulosta	1 tulosta	476 tulosta
Veteraaniluokka	2 tulosta	2 tulosta	145 tulosta
Yhteensä	42 tulosta	25 tulosta	3744 tulosta

Erot eri maiden populaatioiden välillä

Euroopassa kaikissa maissa belgianpaimenkoirien rekisteröintimäärät ovat laskeneet ja tasaantuneet kaikissa muunnoksissa. Tervueren muunnoksen koiria rekisteröidään vuosittain eniten Ranskassa. Rodun emämaassa Belgiassa tervueren muunnoksen rekisteröinnit ovat lähellä Suomen rekisteröintejä.

Belgianpaimenkoirien muunnoksista suurin on malinois ja pienin laekenois.

Sukupuolten väliset erot

Yhdistyksen jatkuvassa sähköisessä terveyskyselyssä kartoitetaan omistajien havaintoja koiriensa mahdollisista luonneongelmista. Kyselylomakkeen perusteella tervuereneilla on ilmennyt yksittäisiä käyttäytymisongelmia, kuten aggressiivisuutta ihmisiä tai toisia koiria kohtaan, eroahdistusta ja paukuarkuutta. Koiran sukupuolella ei näytä olevan eroa käyttäytymiseen.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Paimennus on belgianpaimenkoiran alkuperäinen käyttötarkoitus. Kokeet mittaavat koiran luontaisia paimennustaipumuksia ja työskentelykykyä. Vuosina 2014 – 2023 paimennusvalionarvoja myönnettiin yksi.

Taulukko 17. 2013-2023 syntyneiden tervuereneiden paimennuskokeisiin osallistuneet. Jokaiselta koiralta on huomioitu vain ylin paras tulos.

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
3	1	1	1	0	0	3	4	3	1	0

Käyttöominaisuuksien säilyttäminen

2014 – 2023 tervuereneille käyttövalionarvoja myönnettiin 21 kpl. Käyttöominaisuuksien säilyttäminen belgianpaimenkoirilla pyritään säilyttämään ja omistajia kannustetaan sekä kouluttamaan koiriaan että osallistumaan ominaisuuksia mittaaviin testeihin ja kokeisiin, jotta rodun tilannetta tältä osin pystytään seuraamaan. Belgianpaimenkoiran tulee olla innokas ja koulutuskelpoinen, toiminnallinen käyttökoira.

Vertailu rodun kotimaahan ja muihin tärkeisiin maihin

Suomen luonnetestiä vastaavaa testausmenetelmää ei ole muissa maissa kuin Ruotsissa (MT). Vertailua ulkomaisiin uroksiin voimme tehdä vain kansainvälisillä palveluskoirakokeilla.

Eurooppalaisten koirien luonteita mitataan pääosin käyttötuloksilla, joista yleisimmin käytetään IGP:tä eli suojelukoetta (ent. IPO) sekä paimennusta. Ranskassa ja Belgiassa on käytössä sosiaalisuus testit.

Tällä hetkellä ei ole nähtävissä suuria eroja eri maiden populaatioiden luonteiden kohdalla Euroopassa.

Kokeet

Palveluskoirakoetta pidetään belgianpaimenkoiran rodunomaisena koemuotona.

Belgianpaimenkoira tervuereneita kilpailee kansallisissa palveluskoirakokeissa kaikissa lajeissa ja muutamia tervuereneita kilpailee myös suojelussa. Vuosittain järjestetään kansallisissa lajeissa sekä suojelussa rotumestaruuskokeet.

Jokaiselta koiralta on huomioitu vain ylin koulutustunnus. Koulutustunnuksen saaneen koiran AVO-luokan koulutustunnusta ei ole siis huomioitu taulukkoon mukaan, jos samalla koiralla ylin koulutustunnus on voittajaluokasta.

Taulukko 18. Tervuereneiden pk-koetulokset. Koiralla voi olla tunnus useasta lajista. Jokaiselta koiralta on huomioitu vain ylin koulutustunnus.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rekisteröinnit	179	134	183	147	104	125	151	137	136	151	79
3-luokan koulutustunnus	10	15	5	9	2	3	6	2	2		
2-luokan koulutustunnus	4	3	1	6		4	2	1		1	
1-luokan koulutustunnus	9	9	5	10	2	9	8	6	5	2	1
Yhteensä	23	27	11	25	4	16	15	10	7	3	

BH-kokeet

Alla olevassa taulukossa on vuosina 2013–2023 rekisteröityjen BH-kokeessa käyneiden koirien lukumäärä (myös hylätyt). Ko. aikavälillä rekisteröidyistä tervuereista on osallistunut BH-kokeeseen keskimäärin 18%.

Taulukko 19. Tervuereneiden BH-koetulokset. Koiran koetulos on huomioitu vain kerran.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rekisteröinnit	179	134	183	147	104	125	151	137	136	151	79
BH-koe	40	39	39	35	9	23	26	27	33	11	6

Ampuminen poistettiin BH-kokeesta vuonna 2005.

TOKO

Belgianpaimenkoira tervueren sopii erittäin hyvin myös tottelevaisuuskokeisiin. Selvästi eniten koekäyntejä on alokas- ja avo-luokissa. Vuosittain järjestetään tokon rotumestaruuskilpailut.

Uusia tottelevaisuusvalionarvoja ei ole myönnetty 2014 - 2023.

Taulukko 20. Tervuereneiden tottelevaisuuskoetulokset 2013 – 2023 rekisteröidyistä. Jokaiselta koiralta on huomioitu vain paras tulos.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rekisteröinnit	179	134	183	147	104	125	151	137	136	151	79
ALO	19	12	9	6	6	6	7	12	6	5	2
AVO	11	10	10	5	0	4	3	1	4	2	
VOI	1	4		5		1	2	1	1		
EVL			1	3							
Yht.	31	26	20	19	6	11	12	14	11	7	2

RALLY-TOKO

Rally toko on melko uusi laji, mutta saavuttanut jo paljon suosiota tervueren harrastajien keskuudessa. Rally-tokovalionarvoja tervuereneille myönnettiin 2014 – 2023 aikana 20.

Taulukko 21. Tervuereneiden rallytoko –koetulokset. Jokaiselta koiralta on huomioitu vain paras tulos.

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
26	18	19	20	6	17	14	13	11	10	5

AGILITY

Belgianpaimenkoira soveltuu rakenteeltaan erittäin hyvin myös agilityyn. Agilityssä kilpailuoikeus on 18 kk täyttäneellä koiralla. Agilityvalionarvoja on vuosina 2014 – 2023 myönnetty 16.

Taulukko 22. 2013–2023 syntyneiden ja agilityssä kilpailevien tervuereiden lukumäärä, koiralta on huomioitu vain paras tulos.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rekisteröinnit	179	134	183	147	104	125	151	137	136	151	79

3-luokka	7	7	13	9	3	4	2	3		2	
2-luokka	2	2	6	5	1	3	4	4	1	2	
1-luokka	7	8	7	8	3	5	4	5	2	4	1
Yhteensä	16	17	26	22	7	12	10	12	3	8	1

Hyötykoira-, virka- tai muu työkäyttö

Tervueren-muunnosta ei käytetä virkakoirana.

Belgianpaimenkoira monipuolisena harrastus- ja työkoirana soveltuu myös pelastuskoiratoimintaan, vesipelastukseen sekä valjakkohiihtoon. Näissä lajeissa kilpailevien tervuerenien määrä on melko pieni.

Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen

Belgianpaimenkoira on aktiivinen koirarotu, jolla on paimentyöskentelyyn tarvetta ja halukkuutta sekä vahti-, suojelu- ja palveluskoiran ominaisuudet, joten koiran kanssa on arjessa oltava aktiivinen. Parhaiten rodun palvelu- ja työskentelyhalukkuus tulee täytetyksi harrasteissa ja reippaalla liikunnalla.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Belgianpaimenkoira leimautuu vahvasti ohjaajaansa ja perheeseensä. Sen tulee olla tasapainoinen, hyvähermoinen ja sopeutua arjen haasteisiin. Aktiivisena palveluskoirana se tarvitsee säännöllistä tekemistä ja aivovoimistelua, jotta se pysyy rauhallisena kotiloissa. Tästä syystä belgianpaimenkoiralle tulisi opettaa rauhoittuminen jo pennusta saakka.

Belgianpaimenkoiralla voi esiintyä eroahdistusta, mikä ilmenee esimerkiksi ääntelynä tai tuhoamisena yksin ollessa.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Belgianpaimenkoiran lisääntymisen tulisi tapahtua luonnollisesti ilman merkittäviä ongelmia. Terveessä rodussa astutusten tulisi sujua normaalisti, narttujen tiinehtyä helposti ja synnyttää sekä hoitaa pentujaan itsenäisesti.

Tällä hetkellä ei ole kattavia tilastoja lisääntymisongelmista.

Sosiaalinen käyttäytyminen

Belgianpaimenkoiran tulee olla rotumääritelmän mukaan tarkkaavainen ja varmaluonteinen, ilman pelkoa tai aggressiivisuutta.

Kuolinsyytilastossa 3 % tervuereneista on merkitty lopetetuiksi käytös- tai käyttäytymisongelmien vuoksi, keskimäärin 5 vuoden iässä.

Pelot ja ääniherkkyys

Äänivarmuus liittyy koiran hermorakenteeseen, ja ääniarkuus on voimakkaasti periytyvä ominaisuus, joka voi vaikeuttaa arkea.

Terveyskyselyjen perusteella tervuereneilla on havaittu ääniarkuutta ja -herkkyyttä sekä paukuarkuutta. Lisäksi ongelmia ilmenee erilaisten alustojen, kuten liukkaiden lattioiden tai portaiden kanssa.

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

Alle vuoden ikäisenä belgianpaimenkoira käy läpi herkän ikävaiheen, jossa mm. hormonit voivat vaikuttaa sen käyttökseen.

Nuori koira voi alkaa pelätä aiemmin neutraaleja asioita ja reagoida murisemalla, haukkumalla, hyökkäämällä tai pakenemalla. Tavaroiden pureskelua ja asunnon tuhoamista saattaa esiintyä. Nuoren belgianpaimenkoiran reagointi eri asioihin ja reagoinnin voimakkuus riippuu paljolti koiran puolustusvietistä. Voimakas puolustusvietti voi olla kokemattomalle koiran omistajalle hyvinkin haasteellista.

Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Belgianpaimenkoirilla ei esiinny käyttäytymiseen vaikuttavia rakenteellisia ongelmia.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Keskeisimmät ongelmakohdat

Belgianpaimenkoira tervuerenin luonteesta ja käyttäytymisestä saadaan tietoa terveystarkastuksesta, luonnetesteistä, MH-kuvauksista ja kuolinsyytilastoista. Ongelmia ovat toimintakyvyn ja taisteluhallun puutteet sekä liiallinen vilkkaus, joka heikentää keskittymiskykyä. Palveluskoirana tervuerenin tulee olla toimintakykyinen, taisteluhaluinen ja keskittynyt, joten jalostuksessa näihin ominaisuuksiin on kiinnitettävä huomiota.

Arkuus ja aggressiivisuus ovat periytyviä ominaisuuksia. Terveystarkastuksen mukaan tervuereneilla esiintyy jonkin verran arkuutta vieraita ihmisiä kohtaan sekä joillakin yksilöillä aggressiivisuutta muita koiria tai ihmisiä kohtaan, mikä näkyy myös kuolinsyytilastoissa. Lisäksi osalla koirista on ilmennyt ääniarkuutta, kuten paukkuarkuutta, pelkoa ukkosella ja reaktioita ilotulitteisiin.

Ongelmien syyt ja vähentäminen

Jalostuksessa tulee suosia avoimia ja luoksepäästäviä koiria, eikä hermostuneita, arkoja, ääniherkkiä tai aggressiivisia yksilöitä saa käyttää jalostukseen. Koska belgianpaimenkoira on myös perhekoira, tasapainoinen luonne on tärkeä paitsi harrastuksissa myös arjessa. Yhteiskunnan vaatimusten kasvaessa jalostuksen tavoitteena on oltava koirat, joiden terävyys ja puolustustahto eivät haittaa normaalia elämää.

Omistajien osallistuminen terveystarkastuksiin on tärkeää, jotta yhdistys saa ajantasaista tietoa luonneominaisuuksista. Luonnetietoa voitaisiin myös lisätä sisällyttämällä PEVISA-ohjelmaan vaatimus luonnetestin, MH-kuvauksen tai palveluskoirakokeen suorittamisesta.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

PEVISA-ohjelman voimaantulovuosi sekä ohjelman muutokset

Belgianpaimenkoirat ovat vuodesta 1995 kuuluneet PEVISA-ohjelman piiriin (JTO 2005: 30) lonkkaniveldysplasian ja silmäsairauksien osalta. Rodun ensimmäinen PEVISA-ohjelma hyväksyttiin yleiskokouksessa marraskuussa 1993 (JTO 1994: 14) lonkkaniveldysplasian raja-arvolla B:n.

PEVISA-ohjelmalle on vuoden 2011 alusta lähtien ollut pysyvä poikkeus, että ulkomaisessa rekisterissä olevaa urosta voitu käyttää jalostukseen kerran ilman lonkkakuvaustulosta (JTO 2010: 31).

Silmäsairauksista rodun PEVISA-määräykset koskivat ensin perinnöllistä harmaakaihia (HC) sekä PRA:ta, sittemmin ohjelmaan liitettiin myös retinan dysplasia (RD) sekä pannus keratitis. Silmälausunnon voimassaoloaika on vaihdellut ollen alun perin 18 kuukautta, sen jälkeen 24 kuukautta, välillä 12 kuukautta ja tällä hetkellä jälleen 24 kuukautta.

Vuonna 2004 sisällytettiin PEVISA-ohjelmaan myös kyynärniveltä kuvauspakko ilman raja-arvoa.

PEVISA-ohjelma 2027 – 2031

Pentueen rekisteröinnin ehto on, että sen molemmat vanhemmat on virallisesti silmätarkastettu. Silmätarkastuslausunto ei astutushetkellä saa olla 24 kk vanhempi. Perinnöllistä harmaakaihia, PRA:ta, geograafista RD:tä, totaali RD:tä, plasmoomaa tai pannus keratitista sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Jos koiralla on todettu multifokaalinen RD tai muu katarakta, se on paritettava kyseisen sairauden suhteen terveeseen koiran kanssa. Vaatimus koskee Suomeen rekisteröityjä belgianpaimenkoiria.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston ja niveltä kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi.

Lonkkanivelen löysyys aiheuttaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömän kontaktin, mikä johtaa epänormaaliin paineeseen, mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Lantion luutuminen valmistuu noin vuoden iässä, jolloin kipu usein helpottaa.

Kasvuhäiriö altistaa nivelrikolle, jonka kehittymiseen vaikuttavat perintö- ja ympäristötekijät. Oireet ilmenevät yleensä 3–12 kuukauden iässä kipuna, ontumisena ja liikkumisvaikeuksina. Aikuisilla oireet liittyvät nivelrikkoon ja voivat ilmetä jäykkyytenä, ontumisena ja lihaskatona.

Hoitoon kuuluu painonhallinta, tulehduskipulääkkeet, nivelaineet, liikunta ja tarvittaessa kirurgiset toimenpiteet. Jalostuksen apuna käytetään lonkkien röntgenkuvausta ja jalostusarvoindeksiä lonkkavian vähentämiseksi.

Suomessa käytetään FCI:n vahvistamaa kansainvälistä lonkkaniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

A ei muutoksia	Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset. Lonkkamaljakon kraniolateraalin reuna piirtyy terävänä ja on lievästi pyörästynyt. Nivelrako on tiivis ja tasainen. Norbergin asteikko vetoasennossa noin 105° (suosituksena).
B lähes normaali / rajatapaus	Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat vähän epäyhdenmukaiset ja Norbergin asteikko vetoasennossa lähellä 105°, tai reisiluun pään keskus on mediaalisesti lonkkamaljakon dorsaalireunaan nähden ja reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset.
C lievä	Reisiluun pää ja lonkkamalja eivät ole yhdenmukaiset, Norbergin asteikko on noin 100° ja/tai lonkkamaljakon kraniolateraalin reuna on vähän mataloitunut. Epätasaisuutta tai korkeintaan lieviä nivelrikkomuutoksia lonkkamaljan kraniaali-, kaudaali- tai dorsaalireunassa tai reisiluun päässä tai kaulassa.
D kohtalainen (keskivaikea)	Selvää epätasaisuutta reisiluun päässä ja lonkkamaljakossa, subluksaatio. Norbergin asteikko on suurempi kuin 90° (vain suosituksena). Lonkkamaljakon kraniolateraalin reuna tasaantunut ja/tai nivelrikon merkkejä.
E vaikea	Selvästi dysplastinen lonkkanivel. Esim. luksaatio tai selvä subluksaatio, Norbergin asteikko alle 90°, selvä lonkkamaljakon kraniaalireunan tasaantuminen, reisiluun pään epämuotoisuus (sienimäinen, tasaantunut) tai muut nivelrikkomuutokset.

Tätä asteikkoa noudatetaan koiran 6 vuoden ikään saakka. Tämän jälkeen arvostelussa on otettava huomioon koiran ikä ja erityisesti sekundäärinivelrikko.

(<http://kennelliitto.jelastic.planeetta.net/lonkkanivelen-kasvuhairio>, päivitetty 30.9.2013)

Lonkkaniveldysplasia tervuereneilla

Vuosina 1995 – 2004 syntyneiden tervuereneiden lonkkaniveldysplasian esiintymistiheys oli 12 % (tutkittuja 49 %) ja vuosina 2005 – 2014 syntyneiden 9 % (tutkittu 62 %). Vuosina 2015 – 2024 syntyneiden kohdalla kuvattujen osuus on 61 % ja dysplasian keskimääräinen esiintyvyys on noussut 14 %:iin. Lonkkaniveldysplasia rodussa on noususuuntainen. Edeltävien 10 vuoden vertailukausien, 2005 - 2024 ja 2015 - 2024, mukaan lonkkaniveldysplasia on lisääntynyt 5 % tutkittujen määrän ollessa pysyessä tasaisena.

Taulukko 23. Lonkkaniveldysplasia 2015-2024 syntyneillä terveuerenilla.

Vuosi	Syntyneitä	A	B	C	D	E	Yhteensä
2015	191	80	24	8	3	1	116
2016	151	63	28	12	1	1	105
2017	118	35	18	9	0	3	65
2018	107	47	16	7	4	0	74
2019	134	64	21	9	1	1	96
2020	140	58	23	15	2	2	100
2021	168	64	25	12	3	1	105
2022	123	45	25	10	1	0	81
2023	79	30	5	3	1	0	39
2024	122	23	3	3	0	1	30
Yhteensä	1333	509	188	88	16	10	811

Vuosi	Tutkittu	A	B	C	D	E
2015	61%	69%	21%	7%	3%	1%
2016	70%	60%	27%	11%	1%	1%
2017	55%	54%	28%	14%	0%	5%
2018	69%	64%	22%	9%	5%	0%
2019	72%	67%	22%	9%	1%	1%
2020	71%	58%	23%	15%	2%	2%
2021	62%	61%	24%	11%	3%	1%
2022	66%	56%	31%	12%	1%	0%
2023	49%	77%	13%	8%	3%	0%
2024	25%	77%	10%	10%	0%	3%
Yhteensä	61%	63%	23%	11%	2%	1%

Kyynärnivelen kasvuhäiriöt

Kyynärnivelen kasvuhäiriö periytyy useiden geenien kautta, ja sen tyyppi vaihtelee roduittain. Uroksilla häiriö on yleisempi suuremman painon ja mahdollisten hormonaalisten tekijöiden vuoksi. Perinnöllisyys on merkittävin tekijä, mutta ympäristö vaikuttaa oireiden ilmenemiseen.

Oireet alkavat yleensä 4–7 kuukauden iässä ontumisena, joka voi pahentua rasituksessa tai levon jälkeen. Molemmipuolinen kasvuhäiriö voi vaikeuttaa ontuman havaitsemista. Aikuisena oireet liittyvät usein nivelrikkoon. Leikkaushoidon tehosta ei ole kattavaa tutkimusta, ja nivelrikko kehittyy yleensä hoitamattomana, mutta myös leikatussa nivelessä.

Nivelrikon hoidossa keskeisiä ovat painonhallinta, liikunnan rajoitus ja tulehduskipulääkkeet. Suomessa jalostusvalinnassa käytetään röntgenkuvauksen lisäksi jalostusarvoindeksijä, jotka huomioivat perinnöllisyyden ja vähentävät ympäristötekijöiden vaikutusta.

Suomessa arvostelussa käytetään IEWG:n esittämää kansainvälistä kyynärniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

0	Ei muutoksia.
1 lievät muutokset	Lievät nivelrikkomuutokset (artroosi) yleensä ensiksi kyynärpään ulokkeen (processus anconaeus) yläpinnassa (2 mm vahvuuteen saakka).
2 kohtalaiset muutokset	Edellä mainittuja muutoksia 5 mm saakka ja/tai muutoksia varttinäluun nivelosassa, varislisäkkeessä (processus coronoideus) ja/tai lievää epämuotoisuutta.
3 voimakkaat muutokset	Edellisen ylittävät rappeutumismuutokset/voimakas epämuotoisuus. Kiinnittymätön processus anconaeus.

(<http://kennelliitto.jelastic.planeetta.net/kyynarnivelen-kasvuhairiot>, päivitetty 30.9.2010)

Kyynärniveldysplasia tervuereneilla

Vuosina 1995 – 2004 syntyneiden tervuereneiden kyynärniveldysplasian esiintymistiheys oli 16 % (tutkittuja 38 %) ja vuosina 2005 – 2014 syntyneiden 14 % (tutkittu 62 %).

Vuosina 2015 - 2024 syntyneistä on tutkittu 61 % ja dysplasiamuutoksia 12 %. Kyynärniveldysplasian esiintyvyys näyttää olevan hienoisesti laskusuuntainen.

Taulukko 24. Vuosina 2015-2024 syntyneiden tervuereneiden kyynärtutkimustulokset.

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	Yhteensä
2015	191	95	15	5	1	116
2016	151	94	7	4	0	105
2017	118	52	9	3	1	65
2018	107	65	8	1	0	74
2019	134	85	10	1	0	96
2020	140	90	8	1	1	100
2021	168	94	5	6	0	105
2022	123	76	3	1	0	80
2023	79	32	5	2	0	39
2024	122	27	2	0	1	30
Yhteensä	1333	710	72	24	4	810

Vuosi	Tutkittu	0	1	2	3
2015	61%	82%	13%	4%	1%
2016	70%	90%	7%	4%	0%
2017	55%	80%	14%	5%	2%
2018	69%	88%	11%	1%	0%
2019	72%	89%	10%	1%	0%
2020	71%	90%	8%	1%	1%
2021	62%	90%	5%	6%	0%
2022	65%	95%	4%	1%	0%
2023	49%	82%	13%	5%	0%
2024	25%	90%	7%	0%	3%
Yhteensä	61%	88%	9%	3%	0%

Yleisimmät perinnölliset silmäsaivat

Perinnöllinen harmaakaihi

Perinnöllinen harmaakaihi (hereditaarinen katarakta) samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan ja voi johtaa sokeuteen. Periytymismekanismi on usein autosomaalinen resessiivinen, mutta ei aina tiedossa. Kaihin alkamisikä vaihtelee, ja se voi olla synnynnäinen tai hankittu.

Perinnöllinen kaihi voidaan todeta virallisessa silmätutkimuksessa biomikroskooppitutkimuksen avulla. Kaihi voidaan poistaa leikkauksella (fakoemulsifikaatio), joka on tehokkain ennen täydellistä samentumista, edellyttäen, että silmänpohja on terve.

Pannus/Plasmooma

Pannus eli krooninen pinnallinen sarveiskalvon tulehdus on autoimmuuniperäinen etenevä silmätauti. Tyypillisiä löydöksiä silmätutkimuksessa ovat sarveiskalvojen verisuonittuminen, sidekudostuminen ja pigmentoituminen. Muutokset ilmenevät yleensä molemmissa silmissä. Pannus voi erityisesti hoitamattomana johtaa koiran sokeutumiseen.

Plasmoomalla tarkoitetaan vilkkuluomen reunan paksuuntumista immuunivälitteisen tulehduksen seurauksena.

(<http://www.koirangeenit.fi/projektit/tutkimusprojektit/silmasairaudet/pannus-plasmooma/>)

Etenevä verkkokalvon surkastuma (PRA)

PRA (progressiivinen retina atrofia) on perinnöllinen verkkokalvon surkastuma, joka tuhoaa silmän valoa aistivia soluja. Sairautta esiintyy eri muodoissa eri roduilla, ja se voi alkaa missä iässä tahansa. Yleisin periytymismekanismi on autosomaalinen resessiivinen.

PRA:n oireet alkavat yleensä hämäränäön heikkenemisellä verkkokalvon sauvasolujen surkastuessa, ja lopulta koira sokeutuu tappisolujen vaurioituessa. Pupillit laajenevat, ja silmänpohjan heijaste voimistuu.

Sairauteen ei ole hoitoa, mutta sokea koira voi pärjätä tutussa ympäristössä. Diagnoosi tehdään silmänpohjatutkimuksella tai ERG-tutkimuksella. PRA-sairaita koiria ei saa käyttää jalostukseen, mutta geenitestillä kantajaksi todettu koira voidaan yhdistää geneettisesti terveeseen kumppaniin.

RD (retinan dysplasia eli verkkokalvon synnynnäinen kehityshäiriö) jaetaan kolmeen muotoon, multifokaaliin (MRD), geografiseen (GRD) ja totaaliseen (TRD). MRD:ssa verkkokalvolla näkyy yksittäisiä poimuja, jotka syntyvät verkkokalvon paikallisen virhekehityksen seurauksena. Poimujen määrä voi vaihdella. MRD ei vaikuta näkökykyyn. GRD:ssa verkkokalvo on väärin kehittynyt laajemmalla alueella, mikä voi vaikuttaa koiran näkökykyyn ja TRD:ssa verkkokalvo on kokonaan irtautunut, mikä aiheuttaa silmän täydellisen sokeuden.

PHTVL/PHPV (persistent hyperplastic tunica vasculosa lentis/persistent hyperplastic primary vitreous) on kirjainlyhenne sairauksista, joissa linssin ja silmänpohjan välinen sikiöaikainen verisuoniverkosto ei surkastu normaalisti syntymän jälkeen. Löydös jaetaan vakavuudeltaan kuuteen asteeseen, joista aste 6 tarkoittaa sitä, että silmä on sokea. Lievimässä asteessa (1) näkyy linssin takapinnalla ainoastaan pieniä pigmenttipisteitä, jotka eivät vaikuta näkökykyyn eivätkä muutokset pahene iän myötä.

PPM (persistent pupillary membranes)

Kyseessä on synnynnäisiä sikiöaikaisten verisuonten ja kalvojen jäänteitä iiriksessä eli värikalvossa. Vakavimmat asteet, joissa jäänteet kiinnittyvät linssin etupinnalle ja/tai sarveiskalvon sisäpinnalle, voivat vaikuttaa näkökykyyn.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä näkyvät kaikki eläinlääkärin tutkimuksen yhteydessä perinnölliseksi olettamat silmänsairausdiagnoosit. Lausunnot tallennetaan Kennelliiton tietokantaan seuraavasti:

Ei todettu perinnöllisiä silmänsairauksia	Koiralla ei ole todettu minkään silmänsairauden oireita.
Sairaus: todettu	Koiralla on todettu lausunnossa mainittu sairaus.
Sairaus: avoin	Koiralla on todettu lausunnossa mainittuun synnynnäiseen sairauteen viittaavia oireita, mutta muutokset ovat epätyypillisiä.
Sairaus: epäilyttävä	Koiralla on todettu vähäisiä tai epätyypillisiä lausunnossa mainitun, ei-synnynnäisen sairauden oireita. Suositellaan uusintatutkimusta esimerkiksi vuoden kuluttua.

Tutkimuksen yhteydessä havaitut lisähuomiot ei-perinnöllisistä muutoksista sekä periytymiseltään epäselvät sairaudet eivät näy julkisessa tietokannassa.

Silmänsairaudet tervuereneilla

Tutkittujen koirien osuutta oli 2000-luvun alkupuolella hieman yli puolet tervuereneista, mutta nykyisellään määrä on pudonnut alle 50%:iin. Vuosina 1994–2002 rekisteröidyillä koirilla perinnöllinen harmaakaihi todettiin 3,8 %:lla tutkituista koirista. Vuosina 2003–2012 rekisteröityjen koirien kohdalla kaihia sairastavien osuus oli 4,69 %:iin. Vuosina 2013–2023 rekisteröityjen kaihi todettiin keskimäärin 4,65% tutkituista. 2015–2024 lausutuista koirayksilöistä perinnöllistä kaihia on kirjattu 2,6 %:lle (26/1019).

On kuitenkin huomioitava, että monet koirat tutkitaan vain kerran ja niin nuorina, ettei perinnöllisen harmaakaihin puhkeamista vielä voida havaita. Pannus taas saatetaan diagnosoida virallisten silmätarkastusten ulkopuolella, jolloin tieto sairaudesta ei päädy Kennelliiton tietokantaan.

Taulukko 25. Vuosina 2015–2024 syntyneiden tervuereneiden silmätutkimustulokset.

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %
2015	191	74	39%	62	84%
2016	151	80	53%	71	89%
2017	118	45	38%	37	82%
2018	107	53	50%	40	75%
2019	134	59	44%	55	93%
2020	140	58	41%	52	90%
2021	168	54	32%	49	91%
2022	123	36	29%	31	86%
2023	79	15	19%	13	87%
2024	122	6	5%	5	83%

Diagnoosi	Esiintymä
Distichiasis, todettu	4
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	414
Kaihin laajuus, Lievä	6
Keratiitti, Todettu	11
Kortikaalinen katarakta, Todettu	6
Kuivasilmäisyys, Todettu	1
Linssin etuosan saumalinjan katarakta, Todettu	1
Muu vähämerkityksellinen kaihi, Epäilyttävä	1
Muu vähämerkityksellinen kaihi, Todettu	7
Plasmooma, Todettu	4
Posterior polaarinen katarakta, Todettu	7
PPM, iris-iris, Todettu	30
PPM, iris-linssi, Todettu	1
Puutteellinen kyynelkanavan aukko, Todettu	1
Sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio, Todettu	2
Silmämuutosten vakavuus, Lievä	10

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Selkämuutokset

Spondyloosi

ELT Anu Saikku-Bäckström

Spondyloosi on selkärangan rappeumasairaus, jossa nikamien väliin muodostuu luupiikkejä tai -silloja. Se yleistyy iän myötä, mutta boksereilla voi esiintyä jo nuorena ja on perinnöllinen (0,42–0,62). Jalostuksessa voidaan suosia spondyloosivapaita (SP0) tai lieviä muutoksia omaavia koiria.

Spondyloosin suositeltava kuvausikä boksereilla on 2 vuotta. Oireet vaihtelevat yksilöllisesti, ja vaikeakin

spondyloosi voi olla oireeton. Oireita voivat olla jäykkyys, kipu, ontuminen ja hyppäämishaluttomuus. Harvinaisemmassa lateraalisessa spondyloosissa voi esiintyä halvausoireita tai pidentymiskyvttömyyttä.

Diagnoosi perustuu röntgen-, CT- tai MRI-kuvaukseen. Koska tauti on yleinen, vain vaikeat tapaukset tulisi sulkea pois jalostuksesta. Spondyloosipuhdas (SP0) selkä ei aina tarkoita täysin tervettä selkärankaa, sillä muita nikamamuutoksia voi esiintyä.

Arvostelussa käytettävä asteikko (1.6.2013 alkaen):

SP0, puhdas	Ei muutoksia.
SP1, lievä	Todetaan < 3 mm piikkejä korkeintaan 4 nikamavälissä tai > 3 mm piikkejä korkeintaan 3 nikamavälissä tai saareke korkeintaan 2 nikamavälissä.
SP2, selkeä	Todetaan silloittuma (täysi tai vajaa) korkeintaan 2 nikamavälissä ja/tai suuria saarekkeita korkeintaan 2 nikamavälissä.
SP3, keskivaikea	Todetaan silloittumia (täysiä tai vajaita) ja/tai suuria saarekkeita 3–7 nikamavälissä.
SP4, vaikea	Edellisiä vakavammat muutokset.

Lausunnossa otetaan huomioon kaikki rintanikamat (1–13) sekä lannenikamat (1–7) ja ristiluu.

Arvostelussa käytettävä asteikko (1.6.2013 alkaen): lausunnossa otetaan huomioon kaikki rintanikamat (1–13) sekä lannenikamat (1–7) ja ristiluu.

Tätä asteikkoa noudatetaan koiran 5 ikävuoteen saakka. Tämän jälkeen arvostelussa otetaan huomioon koiran ikä siten, että 5–7 vuotiaalla koiralla jätetään huomioimatta yksi silloittuma ja 8-vuotiaalla tai vanhemmalla koiralla jätetään huomioimatta kaksi silloittumaa. Kuitenkin jos vanhallakin koiralla on silloittumaa, ei se voi saada SP0 lausuntoa.

Välimuotoinen lanne-ristinikama

ELL Anu Lappalainen, Helsingin yliopisto

Välimuotoinen lanne-ristinikama (LTV) on synnynnäinen ja perinnöllinen nikamaepämuodostuma, jonka periytymismekanismeja ei tunneta. LTV tarkoittaa nikamaa, jossa on sekä lanne- että ristinikaman piirteitä. Se voi olla symmetrinen tai epäsymmetrinen ja havaitaan usein lonkkakuvasta. Joillain koirilla on poikkeava määrä lannenikamia (L6 tai L8).

LTV:aa esiintyy monilla roduilla, ja saksanpaimenkoirilla sen on todettu altistavan selkävaivoille. Se voi johtaa lanne-ristiluuliitoksen rappeutumiseen, mikä voi aiheuttaa selkäkipuja ja pahimmillaan takajalkojen halvausoireita. Hoitona käytetään lepoa, kipulääkkeitä ja tarvittaessa leikkausta. Kotikoirat pärjäävät usein hyvin, mutta harrastus- ja työkoirien ennuste on epävarma.

LTV:sta voi saada lausunnon 12 kuukautta täyttänyt koira. Arvostelussa käytetty asteikko:

LTV0	Ei muutoksia
LTV1	Jakautunut ristiluun keskiharjanne (S1–S2)
LTV2	Symmetrinen välimuotoinen lanne-ristinikama
LTV3	Epäsymmetrinen lanne-ristinikama
LTV4	6 tai 8 lannenikamaa

Taulukko 26. Välimuotoinen lanne-ristinikama (LTV) 2013-2023 syntyneillä terveuerenilla. (Lähde: Kennelliitto)

Vuosi	LTV0	LTV1	LTV2	LTV3	LTV4	Yht.
2013	2	0	1	1	0	4
2014	37	3	1	3	0	44
2015	60	5	4	3	1	73
2016	73	12	1	2	0	88
2017	81	7	2	2	1	93
2018	64	6	1	0	0	71
2019	51	8	2	1	0	62
2020	67	14	1	0	0	82
2021	68	11	2	0	2	83
2022	55	10	2	0	0	67
2023	91	12	1	0	2	106

Nikamaepämuodostumat

Selkärangan nikamien epämuodostumia (VA) esiintyy useilla roduilla, erityisesti brakykefaalisilla "korkkiruuvihäntäisillä" roduilla kuten bostoninterrierillä, englanninbulldogilla ja ranskanbulldogilla. Näillä koirilla koko selkäranka voi olla epämuotoinen. Tavallisimpia VA-muotoja ovat puolinikamat ja perhosnikamat.

Spina bifida on tila, jossa nikaman katto ei sulkeudu kunnolla, jättäen selkäytimen suojaamatta. Häntä ja ristiluu voivat olla epämuodostuneita, mikä voi aiheuttaa jäykkyyttä, ulostamisvaikeuksia tai ihovaurioita. Jos epämuodostuneet nikamat painavat selkäydintä, seurauksena voi olla kipuja ja neurologisia ongelmia. Nikamaepämuodostumia esiintyy todennäköisesti kaikilla näiden rotujen yksilöillä, mutta niiden määrä ja vakavuus vaihtelevat.

Nikamien epämuodostumista voi saada lausunnon 12 kuukautta täyttänyt koira. Arvostelussa käytetty asteikko:

VA0, normaali	Ei muutoksia
VA1, lievä	1–2 epämuodostunutta nikamaa
VA2, selkeä	3–4 epämuodostunutta nikamaa
VA3, keskivaikea	5–9 epämuodostunutta nikamaa
VA4, vaikea	10 tai useampi epämuodostunut nikama

Joillakin koirilla voi olla nikamissa hyvin lieviä poikkeamia normaalista. Tällöin koira saa tuloksen VA0 (normaali), mutta lausunnon lisätietoihin merkitään VA-rajatapaus. Myös tällaisten muutosten lukumäärä näkyy koiran tiedoissa jalostustietojärjestelmässä. Yleisin tällainen muutos on lievä viimeisen rintanikaman vaillinaisesti kehittynyt kylkiluupari. Jos muutos ei kuitenkaan ole lievä tai koiralla todetaan myös muita nikamaepämuotoisuuksia, ei koira tällöin voi saada tulosta VA0.

Taulukko 27. Selkärangan epämuodostumat (VA) 2013-2023 syntyneillä terveuerenilla. (Lähde: Kennelliitto)

Vuosi	VA0	VA1	VA2	VA3	VA4	Yht.
2013	4	0	0	0	0	4
2014	25	0	0	0	0	25
2015	37	0	0	0	0	37
2016	68	0	0	0	0	68
2017	72	0	0	0	0	72
2018	64	0	0	0	0	64
2019	50	1	1	0	0	52
2020	66	1	0	0	0	67
2021	76	2	0	0	0	78
2022	60	0	0	0	0	60
2023	98	2	0	0	0	100

Olkapäät

Vilma Reunanen, pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäri

Osteokondroosi (OC) on kasvuhäiriö, jossa ruston alainen luutuminen epäonnistuu, aiheuttaen rustovaurion ja mahdollisesti tulehduksen nivelessä. Osteochondrosis dissecans (OCD) on tila, jossa rustopala irtaantuu. OC on yleisintä olkanivelessä, mutta voi esiintyä myös muissa nivelissä ja selkänikamissa.

Oireena on epämääräinen ontuma, joka ilmenee yleensä 3–9 kuukauden iässä, mutta joskus vasta aikuisena. Röntgenkuvissa OC näkyy kuoppana tai tasaantumana luussa. Hoito suunnitellaan yksilöllisesti: lievät tapaukset voivat hyötyä konservatiivisesta hoidosta (painonhallinta, liikunnan rajoitus, lääkitys), mutta raskasrakenteisilla koirilla suositellaan usein leikkausta. Varhainen diagnoosi parantaa ennustetta ja hidastaa nivelrikon kehittymistä.

OC on monigeeninen perinnöllinen sairaus, jonka puhkeamiseen vaikuttavat myös ympäristötekijät, kuten nopea kasvu, ylipaino ja fyysinen trauma. Koska sairaus voi periä oireettomilta koirilta, jalostuksessa on huomioitava koko suku, eikä OC:sta kärsiviä koiria tule käyttää jalostukseen.

Epilepsia

Epilepsia on koirien yleisin hermostosairaus, joka voi johtua perinnöllisistä tai ei-perinnöllisistä syistä, kuten kasvaimista, traumaista, infektiosta tai aineenvaihdunnan häiriöistä. Perinnöllistä epilepsiaa esiintyy lähes kaikissa roduissa, ja joissakin se on erittäin yleinen.

Perinnöllisen epilepsian oireita ovat toistuvat tajuttomuus-kouristuskohtaukset tai poissaolokohtaukset, jotka johtuvat aivojen sähkökemiallisesta häiriöstä. Kohtaukset voivat olla yleistyneitä tai paikallisia. Tauti puhkeaa yleensä ½–5 vuoden iässä ja diagnosoidaan poissulkumenetelmällä.

Epilepsian periytymismalli on monimutkainen ja vaihtelee roduittain. Joillakin roduilla, kuten Lagotto Romagnololla, sairaus johtuu tunnetusta geenimutaatiosta, ja siihen on olemassa geenitesti.

Belgianpaimenkoirilla on tunnistettu ADAM23-geenimuoto, joka altistaa epilepsialle mutta ei yksinään aiheuta sitä.

<https://www.koirangeenit.fi/projektit/tutkimusprojektit/neurologiset-sairaudet/epilepsia/>

Kasvainsairaudet

Belgianpaimenkoirilla (erityisesti pitkäkarvaiset Groenendael ja Tervueren) esiintyy vuosina 2013–2023 erityisesti seuraavia kasvainsairauksia:

- vatsasyöpä (gastric carcinoma)
- ihokasvaimet – erityisesti mast cell tumor (mastocytoma)
- nisäkasvaimet (narttukoirilla)

Vatsasyöpä on rodulla merkittävä syöpäriski. Belgianpaimenkoirilla kannattaa erityisesti seurata vatsasyövän merkkejä (esim. oksentelu, painonlasku) sekä iän myötä kehittyviä ihokasvaimia, erityisesti mast-solukasvaimia. Steriloimattomilla nartuilla riskinä ovat myös nisäkasvaimet. Muut syöpätyypit esiintyvät rodulla kuten muillakin suurilla roduilla.

Kivesviat

Koirilla kivekset laskeutuvat niiden synnyinsijoiltaan vatsaontelon takaseinämän vierestä nivuskanavan kautta kivespusseihin syntymän jälkeen. Normaalisti kivesten tulisi olla lopullisilla paikoillaan hyvissä ajoin ennen pennun luovutuskäskyä. Koirilla kivesviasta puhuttaessa tarkoitetaan yleensä piilokiveksisyyttä, jolloin toinen tai molemmat kivekset ovat jääneet laskeutumatta kivespusseihin.

Autoimmuunisairaudet

Kaikki eläimet ja ihmiset altistuvat päivittäin elimistölle vieraille aineille, kuten bakteereille ja viruksille, joilta immuunijärjestelmä suojaa. Joskus immuunijärjestelmä häiriintyy ja alkaa virheellisesti tuhota omia kudoksia, mikä johtaa autoimmuunisairauksiin.

Koirilla esiintyy monia autoimmuunisairauksia, joista osa on yleisempiä tietyillä roduilla. Ne vaikuttavat lähes yhtä paljon uroksiin ja narttuihin, mutta esimerkiksi Addisonin tauti on yleisempi nartuilla. Useimmat autoimmuunisairaudet puhkeavat aikuisilla koirilla, mutta SRMA ilmenee usein jo nuorilla koirilla (8–18 kk).

Autoimmuunisairaudet ovat lisääntyneet sekä ihmisillä että koirilla, ja geeniperimän on todettu vaikuttavan niiden syntyyn. Niitä tutkitaan yhä enemmän, ja monien endokriinisten sairauksien taustalla on autoimmuunitulehdus.

Atopia ja allergiat

Atopia on elinikäinen, mutta hallittavissa oleva sairaus, joka on koirien yleisin ihosairaus. Se alkaa yleensä 6 kuukauden ja 3 vuoden iässä ja aiheuttaa kutinaa, ihon rikkoutumista, hilseilyä ja turkin huonokuntoisuutta. Oireet paikantuvat usein kasvoihin, korviin, tassuihin, jalkoihin ja vatsan alueelle. Toistuvat korvatulehdukset ovat yleisiä.

Atopia voi aiheuttaa kausittaisia tai jatkuvia oireita. Jos oireet ovat alusta asti jatkuvia, syynä voi olla ruoka-aineallergia, joka on kuitenkin harvinaisempi ja liittyy usein myös ruoansulatuskanavan ongelmiin.

Diagnoosi tehdään oireiden, ihotestien tai verikokeiden perusteella. Hoitoon kuuluu allergeenialtistuksen vähentäminen, pesut, tulehdusten hallinta sekä tarvittaessa siedätyshoito ja lääkitys. Atooppista tai allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Suolisto-ongelmat

Koirien erilaisia suolisto-ongelmia on tutkittu laajasti, ja esimerkiksi koirien vatsasyövästä tehdyissä

tutkimuksissa belgianpaimenkoirien groenendael- ja tervuerenmuunnokset mainitaan riskirotuina useissa eri lähteissä (Esim. Seim-Wikse et al. Breed predisposition to canine gastric carcinoma - a study based on the Norwegian canine cancer register, 2013). Vatsasyövät ylipäättään ovat yleisempiä koirilla kuin muilla lemmikkieläimillä.

Tervuereneilla tiedetään esiintyvän myös verraten nuorena puhkeavaa vatsasyöpää.

Pikkuaivojen rappeuma (Ataksia)

Etenevä pikkuaivorappeuma (CA) on useilla koiraroduilla esiintyvä sairaus, jossa pikkuaivojen kuorikerroksen solut tuhoutuvat. Pikkuaivot säätelevät liikkeiden koordinaatiota, ja sairauden oireita ovat tasapainovaikeudet, kömpelyys, haparoiminen, kaatuilu ja törmäily. Lisäksi voi esiintyä aikomustärinää, erityisesti keskittyessä.

Sairauden alkamisikä ja etenemisnopeus vaihtelevat roduttain ja riippuvat geenivirheestä. Osa muodoista alkaa jo pentuiässä ja etenee nopeasti, kun taas toiset alkavat myöhemmin ja etenevät hitaammin. Periytyminen on todennäköisesti peittyvää, eli sairastuakseen koiran on perittävä virheellinen geeni molemmilta vanhemmilta. Pikkuaivorappeuman geenivirhe on tunnistettu suomenajokoirilta.

Ataxiaa on todettu Euroopassa lähinnä malinois-muunnoksessa, mutta se vaikuttaa myös sekalinjaisiin groendaeleihin ja tervuereneihin ja niiden jalostuskäyttöön. Ataxiaa on kahta muotoa ja puhutaan Ataxia1:stä (SDCA1) ja Ataxia2:sta (SDCA2). Ataxia1:ssä oireet ilmenevät yleensä ennen 2kk ikää, yleensä 4,5-8 viikon iässä. Ataxia2:sa oireet ilmenevät 4-6 viikon välillä eli se on nopeammin etenevä sairaus kuin Ataxia1.

Ataxiaan on olemassa geenitesti. Yhdistyksen suositus on, että kantajia ei saa yhdistää keskenään, eikä tutkimattomaan. Kantaja voidaan yhdistää vain terveen kanssa, jolloin jälkeläiset tulee testata ennen jalostuskäyttöä.

(<https://www.koirangeenit.fi/projektit/tutkimusprojektit/neurologiset-sairaudet/pikkuaivojen-rappeuma-ataksia/>)

Purentavirheet ja hammaspuutokset

Normaali belgianpaimenkoiran purenta on leikkaava ns. saksipurenta. Myös tasapurenta on sallittu. Yleisin virhe belgianpaimenkoiran hampaistossa on virheellinen purenta eli alapurenta tai vinopurenta. Hammaspuutoksista yleisin on toisen välihampaan (P2) puutos. P2 voi puuttua yksittäisesti kummasta tahansa leuanpuoliskosta joko ylhäältä tai alhaalta tai niitä voi puuttua useita, jopa kaikki neljä.

Rodulla ilmenevien sairauksien tilastointi

SBPKY:llä on belgianpaimenkoirien terveystilanteen kartoittamiseen käytössä internetlomake, joka löytyy yhdistyksen internetsivuilta <http://www.finbelge.fi/> → Jalostus → Lomakkeet, ohjeet → Terveystietolomake. Jokaisen koiran tiedot päivitetään niin ikään yhdistyksen kotisivuilla olevaan julkiseen taulukkoon; näin informaatio on vapaasti niin kasvattajien kuin pennunostajien käytössä.

Lisäksi käyttöbelgi.info tarjoaa erittäin kattavan, lajikohtaisesti erikoistuneen tietokannan suomalaisista käyttölinjaisista belgianpaimenkoirista. Se on erityisen arvokas jalostustyön ja harrastustoiminnan tukena.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Taulukko 28. Kuolinsyytilasto (jtj 21.10.2025)

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hengitystiesairaus	5 vuotta 3 kuukautta	5
Hermostollinen sairaus	7 vuotta 6 kuukautta	35
Iho- ja korvasairaudet	4 vuotta 8 kuukautta	1

Immunologinen sairaus	7 vuotta 8 kuukautta	7
Kadonnut	4 vuotta 7 kuukautta	2
Kasvainsairaudet, syöpä	10 vuotta 1 kuukautta	306
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	9 vuotta 6 kuukautta	26
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	11 vuotta 0 kuukautta	81
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	5 vuotta 4 kuukautta	50
Luusto- ja nivelsairaus	7 vuotta 1 kuukautta	58
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	8 vuotta 0 kuukautta	38
Muu sairaus, jota ei ole listalla	9 vuotta 0 kuukautta	101
Pennun synnyttynäinen vika tai epämuodostuma	0 vuotta 3 kuukautta	2
Petovahinko	6 vuotta 11 kuukautta	1
Selkäsairaus	8 vuotta 9 kuukautta	35
Silmäsairaus	4 vuotta 8 kuukautta	6
Sisäeritysrauhasten sairaus	7 vuotta 5 kuukautta	10
Sydänsairaus	10 vuotta 1 kuukautta	29
Synnytysvaikeus	6 vuotta 11 kuukautta	1
Tapaturma tai liikennevahinko	5 vuotta 5 kuukautta	63
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	13 vuotta 5 kuukautta	448
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	11 vuotta 2 kuukautta	26
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	10 vuotta 5 kuukautta	348
Kaikki yhteensä	10 vuotta 5 kuukautta	1679

Koiranetin kuolinsyytilaston mukaan tervuereneiden keskimääräinen elinikä on 10,5 vuotta. Selvästi yleisimpänä kuolinsyynä on ilmoitettu kasvainsairaudet, syöpä (21,4 %). **Kasvainsairauksien prosenttiosuus ilmoitetuista kuolinsyistä on tervuerenilla kaksinkertainen malinoisin verrattuna.** Tervuereneiden toiseksi yleisin kuolinsyyn merkintätapa tilastossa ovat muut sairaudet, joita ei ole listassa eriteltyinä, n. 6 % osuudella.

Syöpäsairauksissa keskimääräinen elinikä on kymmenen vuotta. Nuorella iällä (alle 6-vuotiaana) kuolinsyy on ollut useimmin tapaturma, käyttöhäiriöt, hengitystie- tai hermostollinen sairaus.

Tervuerenin keskimääräinen vanhuusikä on 13,5 vuotta.

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Tervuerenmuunnoksen keskimääräinen pentuekoko v. 1994 – 2003 rekisteröidyissä pentueissa oli 5,6 ja v. 2004 – 2013 rekisteröidyissä pentueissa 5,3. Tällä tarkasteluvälillä 2013 - 2023 rekisteröidyissä pentueissa se oli 4,65. Pitkällä aikavälillä tarkasteltuna on pentuekoko siis hiukan laskusuunnassa.

Vuosina 2014-2023 syntyneissä tervueren pentueissa on käytetty 27 pentueen kohdalla

keinosiemennystä, joista 13 tapauksessa pakastetta.

Astumisvaikeudet

Astumis-, tiinehtymis- tai synnytysvaikeuksia ei ole tervuereneilla yhdistyksen terveystarkastuksessa juuri raportoitu.

Tiinehtymisvaikeudet

Yksittäisiä synnytysongelmia voi esiintyä rodussa.

Keinosiemennystä ei tule käyttää nartuille, joiden kanssa normaali astutus ei ole aiemmin onnistunut ja jotka eivät ole synnyttäneet normaalisti.

Synnytysongelmat

Yksittäisiä synnytysongelmia voi esiintyä rodussa.

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Yksittäisiä pentujen hoitamiseen liittyviä ongelmia voi esiintyä rodussa.

Pentukuolleisuus

Yksittäisiä pentujen kuolemia voi esiintyä rodussa.

Synnyttämisviat ja epämuodostumat

Yksittäisiä epämuodostumia voi esiintyä rodussa.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmiin

Belgianpaimenkoirilla ei yleisesti esiinny vakavia hyvinvointia heikentäviä anatomisia ongelmia, mutta joihinkin liioiteltuihin ulkomuodollisiin piirteisiin liittyy riskejä. Esimerkiksi liian kapea alaleuka voi liittyä pitkään ja kapeaan pään muotoon, jolloin hampaiden virheellinen asento aiheuttaa kipua ikenissä. Myös liian lyhyt selkä tai suora ja lyhyt olkavarsi voivat altistaa hyvinvointiongelmiin.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat

Tervuerenmuunnoksessa yleisimmin esiintyviä terveysongelmia terveystarkastuksen perusteella ovat kivesvika, autoimmuunisairaudet, epilepsia sekä herkkävatsaisuus ja hammaspuutokset ja purentaviat. Myös erilaisia selkärangan muutoksia esiintyy. Jotta selkäsairauksista saataisiin parempi kokonaiskuva, pitäisi tutkittujen koirien osuutta saada nostettua. Huomiota tulee kiinnittää myös immuunijärjestelmän ongelmiin, kuten allergioihin ja autoimmuunisairauksiin.

Ongelmien mahdollisia syitä

Belgianpaimenkoirien jalostusta vaikeuttavat mm. kivesvika, epilepsia, ruuansulatus- ja autoimmuunioingelmat sekä selkäranganmuutokset ja OCD, joiden periytymismekanismit ovat epäselviä ja joihin myös ympäristö voi vaikuttaa. Ulkomaisten koirien jalostuskäyttö lisää riskejä sairauksien huomaamattomaan leviämiseen, koska niiden terveystaustoja ei tunneta yhtä hyvin, kuin kotimaisten koirien.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Ryhmä: 1

FCI:n numero: 15

15.1 groenendael

15.2 laekenois

15.3 malinois

15.4 tervueren

Hyväksytty: FCI 22.6.2001

SKL-FKK 18.10.2002

BELGIANPAIMENKOIRA (BERGER BELGE)

GROENENDAEL, **TERVUEREN**, MALINOIS JA LAEKENOIS

Alkuperämaa: Belgia

KÄYTTÖTARKOITUS: Alun perin paimenkoira, nykyään työkoira (mm. vartiointi, suojelu ja jäljestys) sekä monipuolinen palveluskoira, joka soveltuu myös perhekoiraksi.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Belgiassa käytettiin 1800-luvun lopulla karjalaumojen kuljettamiseen paljon koiria, jotka olivat tyypiltään epäyhtenäisiä ja karvapeitteeltään hyvin erilaisia. Selkiyttäkseen asiaa, joukko innokkaita koiraharrastajia pyysi avukseen Cureghemin Eläintieteellisenkoulun professori A. Reulin, jota voidaan pitää rodun uranuurtajana ja kehittäjänä.

Rotu syntyi virallisesti vuosien 1891 ja 1897 välisenä aikana. Syyskuun 29. päivänä 1891 Brysselissä perustettiin Le Club du Chien de Berger Belge (belgianpaimenkoirayhdistys) ja vielä samana vuonna 15.11. professori A. Reul järjesti Cureghemissa 117 koiran katselmuksen, jossa koirat luettelointiin ja niistä valittiin parhaat yksilöt. Seuraavina vuosina alkoi varsinainen jalostustyö, joka perustui ainoastaan muutamilla jalostusuroksilla harjoitettuun tiukkaan sukusiitokseen.

Le Club du Chien de Berger Belge laati jo 3.4.1892 rodun ensimmäisen hyvin yksityiskohtaisen rotumääritelmän. Siinä hyväksyttiin yksi rotu, jossa oli kolme karvanlaatumuunnosta.

Belgianpaimenkoiraa pidettiin noihin aikoihin tavallisten ihmisten koirana, eikä sitä vielä arvostettu. Sen vuoksi Livre des Origines de la Société Royale Saint-Hubert (L.O.S.H) rekisteröi ensimmäiset belgianpaimenkoirat vasta vuonna 1901. Seuraavien vuosien kuluessa johtavat belgianpaimenkoiraharrastajat paneutuivat määrätietoisesti rotutyypin yhdenmukaistamiseen ja virheiden korjaamiseen. Vuoteen 1910 mennessä belgianpaimenkoiran tyyppi ja luonne vakiintuivat.

Kysymys belgianpaimenkoiran muunnoksista ja sallituista väreistä on aiheuttanut vuosien saatossa paljon kiistoja. Sitä vastoin rodun rakenteesta, luonteesta ja käyttöominaisuuksista on aina oltu yksimielisiä.

YLEISVAIKUTELMA: Rakenteeltaan tasapainoinen, sopusuhtainen, keskikokoinen, kuiva- ja vahvalihaksinen, neliömäinen ja sitkeä koira, jossa jalous ja voimakkuus yhdistyvät. Se on tottunut oleskelemaan ulkona ja kestämään Belgiassa yleisiä sään vaihteluita. Sopusuhtainen olemus ja ylväs pään asento ilmentävät palveluskoiralle ominaista jaloa voimaa. Belgianpaimenkoira arvostellaan koiran seistessä vapaasti esittäjän koskematta sitä.

TÄRKEITÄ MITTASUhteita: Belgianpaimenkoira on neliömäinen. Rintakehä ulottuu kyynärpäiden tasolle. Kuonon pituus on sama tai hieman enemmän kuin puolet pään kokonaispituudesta.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Belgianpaimenkoira on valpas ja aktiivinen. Se on erittäin energinen ja aina valmis toimintaan. Sillä on synnynnäinen laumanvartioimiskyky ja vahtikoiran parhaat ominaisuudet. Se puolustaa isäntäänsä täysin epäroimättä, peräänantamattomasti ja kiihkeästi. Sillä on kaikki paimen-, vahti-, suojelu- ja palveluskoiran ominaisuudet. Se on eloisa, tarkkaavainen ja varmaluonteinen, ilman pienintäkään pelkoa tai aggressiivisuutta. Luonteen tulee kuvastua koiran olemuksessa ja kipinöivien silmien ylpeässä ja tarkkaavaisessa ilmeessä. Arvosteluissa painotetaan

"tasaista" ja "pelotonta" luonnetta.

PÄÄ: Korkea-asentoinen, pitkä olematta liioiteltu, suoralinjainen, hyvin meislautunut ja kuiva. Kallo ja kuono ovat kutakuinkin yhtä pitkät. Kuono-osa saattaa kuitenkin olla hieman kalloa pitempi, mikä antaa viimeistellyn kokonaisvaikutelman.

KALLO-OSA: Keskileveä ja suhteessa pään pituuteen. Otsa on pikemminkin tasainen kuin pyöristynyt, otsauurre on vain hieman korostunut. Sivulta katsottuna kallo ja kuononselkä ovat yhdensuuntaiset. Niskakyhmy on vain hieman kehittynyt, kulma- ja poskikaaret eivät ole ulkonevat.

OTSAPENGER: Kohtuullinen.

KIRSU: Musta.

KUONO-OSA: Keskipitkä, pitkän kiilan muotoinen ja hyvin meislautunut silmien alta, kapenee tasaisesti kirsua kohti. Kuononselkä on suora ja yhdensuuntainen kallon ylälinjan kanssa. Kita avautuu suureksi, jolloin suupielet ovat vetäytyneet hyvin taakse, ja leuat ovat hyvin avonaiset.

HUULET: Ohuet, tiiviit ja voimakkaasti pigmentoituneet.

LEUAT / HAMPAAT / PURENTA: Vahvat, valkoiset ja säännölliset hampaat ovat lujasti kiinnittyneet hyvin kehittyneisiin leukaluihin. Leikkaava purenta; lampaiden ja karjan kuljetuksessa parempana pidetty tasapurenta sallitaan. Täydellinen, hammaskaavion mukainen hampaisto; kahden P1-hampaan puuttuminen sallitaan, M3-hampaita ei huomioida.

POSKET: Kuivat ja hyvin litteät, vaikkakin lihaksikkaat.

SILMÄT: Keskikokoiset, eivät ulkonevat eivätkä syvällä sijaitsevat, hieman mantelinmuotoiset, asennoltaan viistot ja väriltään ruskehtavat, mieluiten tummat. Silmäluomien reunat ovat mustat. Katse on avoin, eloisa, älykäs ja tutkiva.

KORVAT: Pienehköt, ylös kiinnittyneet, selvästi kolmiomaiset, teräväkärkiset ja tyvestä kaarevat.

Korvat ovat jäykät, pystyt ja tarkkaavaisella koiralla pystysuorat.

KAULA: Sulavalinjainen, pitkäkö, melko pysty, lihaksikas, tasaisesti lapoja kohti levenevä, ei löysää kaulanahkaa. Niskalinja on hieman kaareva.

RUNKO: Voimakas olematta raskas. Rungon pituus olkanivelestä istuinluun kärkeen on jokseenkin sama kuin säkäkorkeus.

YLÄLINJA: Selän ja lanteen ylälinjat ovat suorat.

SÄKÄ: Korostunut.

SELKÄ: Kiinteä, lyhyt ja lihaksikas.

LANNE: Voimakas, lyhyt, lihaksikas ja riittävän leveä.

LANTIO: Lihaksikas, vain hieman viisto, riittävän leveä, ei kuitenkaan liioiteltu.

RINTAKEHÄ: Syvä, mutta ei leveä. Kylkiluut ovat yläosastaan kaarevat. Edestä katsottuna eturinta ei ole kovin leveä, eikä myöskään ahdas.

ALALINJA JA VATSA: Vatsaviiva alkaa rintakehän alaosasta ja kohooa loivasti vatsaa kohti tasaisesti kaartuen. Vatsa on kohtalaisen kehittynyt, mutta ei riippuva eikä vinttikoiramainen.

HÄNTÄ: Hyvin kiinnittynyt, keskipitkä ja tyvestään paksu; ulottuu vähintään kintereisiin, mieluiten alemmaksi. Levossa häntä riippuu hännänpää kintereen korkeudella hieman taaksepäin kaartuneena. Koiran liikkeessä hännänpää kaartuu voimakkaammin ja häntä kohooa ylittämättä kuitenkin vaakatasoa. Häntä ei saa koskaan kiertyä J-koukuksi eikä kaartua sivulle.

RAAJAT

ETURAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Eturaajat ovat vahvaluiset olematta raskaat; lihakset ovat kuivat ja voimakkaat. Eturaajat ovat joka suunnasta katsottuna kohtisuorassa maahan nähden ja edestä katsottuna täysin yhdensuuntaiset.

LAVAT: Lapaluut ovat pitkät ja viistot, hyvin kiinnittyneet ja muodostavat olkavarren kanssa riittävän kulman, ihannekulmaus on 110 - 115°.

OLKAVARRET: Pitkät ja riittävän viistot.

KYYNÄRPÄÄT: Rungonmyötäiset, eivät ulkonevat eivätkä ahdasasentoiset.

KYYNÄRVARRET: Pitkät ja suorat.

RANTEET: Hyvin kiinteät ja kuivat.

VÄLIKÄMMENET: Vahvat ja lyhyet, mahdollisimman kohtisuorassa maahan nähden tai vain hieman eteenpäin viistot.

KÄPÄLÄT: Pyöreät ns. kissankäpälät. Varpaat ovat kaarevat ja tiiviisti yhdessä. Päkiät ovat paksut ja joustavat, kynnet tummat ja vahvat.

TAKARAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Takaraajat ovat voimakkaat olematta raskaat. Sivusta katsottuna ne ovat kohtisuorassa maahan nähden, takaa katsottuna täysin yhdensuuntaiset.

REIDET: Keskipitkät, leveät ja voimakaslihaksiset.

POLVET: Suunnilleen samalla pystysuoralla linjalla kuin lonkkanivel. Polvikulma on normaali.

SÄÄRET: Keskipitkät, leveät ja lihaksikkaat.

KINTEREET: Matalat, leveät ja lihaksikkaat, kohtuullisesti kulmautuneet.

VÄLIJALAT: Kiinteät ja lyhyet. Kannukset eivät ole toivotut.

KÄPÄLÄT: Voivat olla hieman soikeat. Varpaat ovat kaarevat ja tiiviisti yhdessä. Päkiät ovat paksut ja joustavat, kynnet tummat ja vahvat.

LIIKKEET: Eloisat ja vapaat kaikissa käyntilajeissa. Belgianpaimenkoira on hyvä laukkaaja, mutta sen tavanomaiset askellajit ovat käynti tai erityisesti ravi. Raajat liikkuvat rungon keskilinjan suuntaisesti, hyvin nopeassa vauhdissa käpälät lähestyvät keskilinjaa. Ravissa askeleet ovat keskipitkät, liike on tasaista ja vaivatonta, takaraajojen työntö on hyvä ja selkälinja pysyy kiinteänä, etuaskel ei ole liian korkea. Belgianpaimenkoira on jatkuvasti liikkeessä ja vaikuttaa väsymättömältä, käynti on nopeaa, joustavaa ja eloisaa. Se pystyy täydessä vauhdissa tekemään äkillisen suunnanmuutoksen. Vilkkaan temperamenttinsa sekä vartiointi- ja suojeluhalunsa vuoksi koira pyrkii liikkumaan ympyrää.

NAHKA: Joustava, mutta silti kauttaaltaan rungonmyötäinen. Huulten ja silmäluomien reunat ovat voimakkaasti pigmentoituneet.

KARVAPEITE JA MUUNNOKSET Rodun neljä muunnosta groenendael, **tervueren**, malinois ja laekenois erotetaan toisistaan karvan pituuden, kasvusuunnan, laadun ja värin perusteella. Muunnokset arvostellaan näyttelyissä erikseen ja kullekin voidaan myöntää sertifikaatti ja CACIB.

KARVA: Kaikilla muunnoksilla peitinkarvan tulee aina olla tiheää, tiivistä ja hyvälaatuista.

Peitinkarva ja villava aluskarva muodostavat yhdessä erinomaisen suojan.

MUUNNOKSET

A. PITKÄKARVAISET MUUNNOKSET: GROENENDAEL JA **TERVUEREN**

Karva on lyhyttä päässä, korvien ulkopinnalla ja raajojen alaosassa lukuun ottamatta eturaajojen takaosaa, jossa kyynärpään ja ranteen välissä on pitkää karvaa eli hapsuja. Muualla karva on pitkää ja sileää. Karva on pitempää ja runsaampaa kaulan ympärillä ja eturinnassa, joissa se muodostaa kauluksen ja röyhelön. Tiheä karva suojaa korva-aukkoa; korvien alaosaa ympäröivät karvat ovat koholla ja reunustavat päätä. Reisien takaosaa reunustaa hyvin pitkä ja runsas karva, joka muodostaa nk. housut. Hännässä on pitkä ja tuuhea karva, joka muodostaa puuhkan.

B. LYHYTKARVAINEN MUUNNOS: MALINOIS

Karva on erittäin lyhyttä päässä, korvien ulkopinnalla ja raajojen alaosassa. Se on lyhyttä muualla rungossa, pitempää hännässä ja kaulan ympärillä, jossa se muodostaa korvien alta kaulan alaosaan ulottuvan kauluksen. Lisäksi reisien takaosassa on pitempää karvaa. Hännän karvoitus on tähkämäistä, mutta ei muodosta puuhkaa.

C. KARKEAKARVAINEN MUUNNOS: LAEKENOIS

Tälle muunnokselle on erityisen tyypillistä karkea ja kuiva karva, joka on lisäksi rahisevaa ja pörröistä. Rungon karvapeite on kauttaaltaan noin kuuden senttimetrin mittaista; kuononselässä, otsassa ja raajoissa se on lyhyempää. Karva ei saa olla silmien ympärillä ja kuonossa niin pitkää,

että se peittää pään muodon. Kuonon on silti ehdottomasti oltava pitempikarvainen. Häntä ei saa olla puuhkamainen.

VÄRI

Maski: **Tervuerenilla** ja malinois'illa tulee olla erittäin selvästi erottuva maski, joka peittää yhtenäisenä mustana vyöhykkeenä ylä- ja alahuulet, suupielet ja silmäluomet. Sen tulee ehdottomasti ulottua mustana vähintään seuraavaan kuuteen kohtaan: kumpaankin korvaan, yläluomiin, ylä- ja alahuuleen.

Hiilikko (charbonné): **Tervuerenilla** ja malinois'illa esiintyy hiilikkoväri, jolloin karvojen kärki on musta ja perusväritys niin ollen tummempi. Tätä mustaa väriä on kauttaaltaan "poltetuissa" karvankärjissä. Se ei saa missään tapauksessa muodostaa suuria laikkuja eikä selviä juovia. Laekenois'illa hiilikkoväritys ei erotu yhtä selvästi.

Kaikilla muunnoksilla sallitaan hieman valkoista eturinnassa ja varpaissa.

Groenendael: Ainoastaan yksivärinen musta.

Tervueren: Ainoastaan punaruskea- ja harmaahiilikko, kummassakin värissä on musta maski.

Punaruskeaa hiilikkoväriä pidetään kuitenkin toivotuimpana. Punaruskean värin tulee olla lämmin, se ei saa olla vaalea eikä haalistunut. Koiraa, joka ei ole väriltään punaruskeahiilikko tai jonka väri ei ole riittävän voimakas, ei voida pitää valioyksilönä.

Malinois: Ainoastaan punaruskeahiilikko, musta maski.

Laekenois: Ainoastaan punaruskea, jossa on hieman hiilikkoväriä pääasiassa kuonossa ja hännässä.

KOKO

SÄKÄKORKEUS: Keskimääräinen ihannekorkeus on uroksilla 62 cm ja nartuilla 58 cm. Sallittuja ovat 2 cm:n poikkeama alle ja 4 cm:n poikkeama yli ihannekuonoon.

PAINO: Urokset noin 25 - 30 kg ja nartut noin 20 - 25 kg.

MITAT: Normaallimitat säkäkorkeudeltaan 62 cm:n kokoiselle urokselle:

- rungon pituus (olkanivelestä istuinkyhmyyn) 62 cm
- pään pituus 25 cm
- kuonon pituus 12,5 - 13 cm.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen.

Yleisvaikutelma: Karkeus, puutteellinen jalous; liiallinen keveys tai liiallinen hentous; säkäkorkeutta pitempi runko, suorakaiteen muoto.

Pää: Raskas, liian voimakas, riittämättömästi meislautunut tai ei tarpeeksi kuiva, erisuuntaiset pään linjat; liian pyöreä otsa; liian korostunut tai liian loiva otsapenger; liian lyhyt tai terävä kuono, köömy kuononselkä; liian ulkonevat kulma- tai poskikaaret.

Kirsu, huulet ja silmäluomet: Puutteellinen pigmentti.

Hampaat: Epäsäännöllisessä rivissä olevat etuhampaat. Vakava virhe: Yhden etuhampaan, yhden P3- tai P2-hampaan tai kolmen P1-hampaan puuttuminen.

Silmät: Vaaleat tai pyöreät.

Korvat: Suuret, pitkät, tyvestään liian leveät, alas kiinnittyneet; erisuuntiin osoittavat tai toisiaan lähenevät korvankärjet.

Kaula: Hento; lyhyt tai lapojen väliin painunut.

Runko: Liian pitkä; liian leveä (tasapaksu) rintakehä.

Säkä: Heikosti erottuva, matala.

Ylälinja: Pitkä, heikko, notko tai köyry selkä ja/tai lanne.

Lantio: Liian viisto; takakorkeus.

Alalinja: Liikaa tai liian vähän laskeutunut; liian suuri vatsa.

Häntä: Liian alas kiinnittynyt, liian korkea-asentoinen, J-koukuksi kiertynyt tai vinoasentoinen.

Raajat: Liian kevyt tai liian raskas luusto; riittämättömän pystyt sivulta katsottuna (esim. liian viistot välikämmenet tai heikot ranteet), edestä katsottuna (esim. sisä- tai ulkokierteiset käpälät, ulkonevat kyynärpäät jne.) tai takaa katsottuna (esim. ahdasasentoiset tai liian kaukana toisistaan olevat takaraajat, lankisäärisyys, pihtikinttuisuus, ulkokierteiset kintereet jne.), liioitellut tai liian niukat kulmaukset.

Käpälät: Hajavarpaisuus.

Liikkeet: Ahtaat; liian lyhyt askel, liian vähän takatyöntöä, huono voimansiirto selässä, korkeat askeleet.

Karva: Kaikilla neljällä muunnoksella riittämätön aluskarva.

Groenendael ja **tervueren**: Villava, kihara, laineikas tai liian lyhyt karva.

Malinois: Puolipitkä karva lyhyen karvan alueella, karkeita karvoja lyhyen karvan seassa, sileä tai laineikas karva.

Laekenois: Liian pitkä, silkkinen, laineikas, kikkara tai lyhyt karva; hienolaatuiset karvatöyhdyt karkean karvan joukossa; liian pitkät karvat silmien ympärillä ja pään alaosassa; puuhkamainen häntä.

Väri: Kaikilla neljällä muunnoksella valkoinen rintamus tai valkoista muualla käpälissä kuin varpaissa.

Groenendael: Punertavat vivahteet peitinkarvassa, harmaat housut.

Tervueren: Harmaa väri.

Tervueren ja malinois: Juovikkuus, riittämättömän lämpimät värisävyt; riittämättömästi tai liikaa hiilikkoväriä, hiilikkovärin muodostamat laikut, riittämätön maski.

Tervueren, malinois ja laekenois: Liian vaalea punaruskean sävy; haalistunut pohjaväri on vakava virhe.

Luonne: Itseluottamuksen puute tai voimakas hermostuneisuus.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET: Vihaisuus ja sairaalloiset piirteet.

Luonne: Aggressiivisuus ja arkuus.

Yleisvaikutelma: Puuttuva rotutyypä.

Hampaat: Yläpurenta; alapurenta, vaikka etuhammasrivien kontakti säilyisikin (käännetty leikkaava purenta); ristipurenta; yhden kulmahampaan, yhden yläleuan P4-hampaan tai yhden alaleuan M1-hampaan puuttuminen, yhden poskihampaan (M1 tai M2, M3:a ei oteta huomioon) tai P3-hampaan ja minkä tahansa muun hampaan tai yhteensä kolmen (lukuun ottamatta P1-hampaita) tai useamman hampaan puuttuminen.

Kirsu, huulet ja silmäluomet: Voimakas pigmentinpuute.

Korvat: Riippuvat tai keinotekoisesti pystyt.

Häntä: Puuttuva tai lyhyt (synnynnäinen tai typistetty); liian korkea-asentoinen ja renkaaksi kiertynyt tai rullautunut häntä.

Karva: Aluskarvan puuttuminen.

Väri: Kaikki muut kuin muunnoksen kohdalla kuvatut värit; liian suuret valkoiset merkit eturinnassa, varsinkin jos ne nousevat kaulaan asti; välikämmenen tai välijalan puolivälin yli ulottuva, sukan muodostava valkoinen väri käpälissä; valkoiset läiskät muualla kuin eturinnassa tai varpaissa; maskin puuttuminen ja muuta karvapeitettä vaaleampi väri kuonossa **tervuerenilla** ja malinois'lla.

Koko: Annetun säkäkorkeuden ylitys tai alitus.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneina kivespusseihin.

ERI MUUNNOSTEN VÄLISET RISTEYTYKSET

Muunnosten väliset risteytykset ovat kiellettyjä. Vain erikoistapauksissa kansallisten järjestöjen myöntämällä luvalla voidaan tästä säännöstä poiketa.

Voimassaolevassa belgianpaimenkoiran rotumääritelmässä mainitaan eri muunnosten välisten risteytyksien olevan kiellettyjä. Vuoden 2013 alusta groenendael–tervueren- ja malinois–tervueren-risteytykset ovat kuitenkin olleet sallittuja ilman poikkeuslupamenettelyä.

Belgianpaimenkoiran rotumääritelmässä ei ole vaatimuksia, jotka altistavat koirat sellaisille hyvinvointiongelmille, joita on mainittu Kennelliiton epäterveiden piirteiden listalla.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit

Taulukko 29. Tervuereneiden näyttelykäynnit koiran syntymävuoden mukaan 2015–2024.

	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Junioriluokka	972 tulosta	378 tulosta	61 tulosta	11 tulosta	16 tulosta	16 tulosta	1454 tulosta
Nuorten luokka	326 tulosta	116 tulosta	27 tulosta	4 tulosta	9 tulosta	4 tulosta	486 tulosta
Avoin luokka	726 tulosta	250 tulosta	54 tulosta	11 tulosta	12 tulosta	2 tulosta	1055 tulosta
Käyttöluokka	93 tulosta	21 tulosta	4 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	120 tulosta
Valioluokka	439 tulosta	32 tulosta	2 tulosta	0 tulosta	2 tulosta	1 tulosta	476 tulosta
Veteraaniluokka	128 tulosta	12 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	2 tulosta	2 tulosta	145 tulosta
Yhteensä	2684 tulosta	809 tulosta	149 tulosta	27 tulosta	42 tulosta	25 tulosta	3736 tulosta

Yleisimmät hylättyjen arvosanojen syyt ovat käyttäytyminen eli koira ei anna tuomarin koskea tai rotumääritelmän vastainen purenta/hammaspuutokset.

Rodun koirien jalostustarkastukset

Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys on järjestänyt vuosina 2006–2013 yhteensä viisi ulkomuodon jalostustarkastusta. Vuoden 2013 jälkeen ei ole järjestetty jalostustarkastusta.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Belgianpaimenkoira on monipuolinen harrastuskoira, jolla rotumääritelmän mukaan on kaikki paimen-, vahti-, suojelu- ja palveluskoiran ominaisuudet. Näin ollen myös belgianpaimenkoiran rakenteen tulee kestää käyttöä.

Tervuerenin nykyinen rakenne mahdollistaa sen käyttötarkoituksen rotumääritelmän mukaisena harrastuskoirana. Kuitenkin tulee kiinnittää huomiota liikkeisiin ja kulmauksiin liittyviin ongelmiin, ahtaisiin rintakehiin ja luisuihin lantioihin sekä riittävän järeeän luustoon, jotta tilanne säilyy jatkossakin hyvänä.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Keskeisimmät ongelmakohdat

Keskeisimmät ongelmakohdat:

- uroksilla puutteellinen sukupuolileima
- liian kevyt luusto, hento rakenne
- kapea rintakehä heijastuu liikkeisiin, litteät rintakehät
- luisu lantio

- laskeva selkälinja
- suorat etu- ja takakulmaukset
- löysät etuliikkeet, lyhyet etuliikkeet, sidotut sivuliikkeet
- kinnerrahtaus
- purennoissa korjattavaa
- kuonon tulisi olla täyteläisempi, erittäin kapeat päät nartuilla
- heikko tai kapea alaleuka
- pienet, syvälle asettuneet ja vinot silmät

Ongelmien mahdollisia syitä

Belgianpaimenkoirassa tulisi yhdistyä tietynlainen voimakkuus ja eleganttius. Tasapainon löytäminen näiden ominaisuuksien välillä voi olla haastavaa. Jos aletaan korostamaan liikaa eleganttiutta tai muita tyypillisiä ominaisuuksia, on vaarana hypertyyppi, joka kuitenkin ei ole oikea rotutyyppi.

Belgianpaimenkoira on rotumääritelmän mukaan neliömäinen rungon mittasuhteiltaan. Liiallinen rungon lyhyden korostaminen voi heijastua selkälinjaan, kulmauksiin ja liikkeisiin. Etukulmauksiltaan suora koira voi vaikuttaa ryhdikkäämmältä kuin etuosaltaan terveemmin rakentunut.

Mikäli jalostuksessa haetaan liioitellun pitkää päätä, voi alaleuka jäädä kapeaksi ja lyhyeksi. Tämä voinee osaltaan aiheuttaa purentaongelmia, esim. epätasaista purentaa.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi

SBPKY:n aikaisempi jalostuksen tavoiteohjelma tuli voimaan 1.1.2015 alkaen ja se on tilastojen osalta päivitetty vuonna 2021. JTO:n tavoitteiden täyttymistä on seurattu vuosittain. Tavoitteiden toteutumisesta on esitetty tilastot joka vuosi Belgianpaimenkoirat-lehden 2-numerossa. Voimassa oleva JTO kattaa vuodet 2022 -2026.

Rodun ensimmäisen tavoiteohjelman voimassaolokausi

SBPKY:n ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma hyväksyttiin 20.11.1994.

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Alla on esitetty jalostukseen runsaimmin käytettyjen koirien jälkeläistilastot PEVISA-ohjelmaan sisällytettyjen sairauksien osalta.

Taulukko 30. Runsaimmin jalostukseen käytettyjen tervuerenurosten jälkeläistilasto, syntymävuosien 2015 – 2024 mukaan.

#	Uros	Synt.	Pennut			Lonkat		Kyynärät		Silmät	
			Pentuet	Yhteensä	Toisessa polvessa	Tutkittu %	Sairaus %	Tutkittu %	Sairaus %	Tutkittu %	Sairaus %
1	MENTOR DU DOMAINE DE VAUROUX, Fr	2016	5	38	20	71 %	15 %	71 %	4 %	55 %	10 %
2	JET BLACK KAFFEE MOKKA, Hu	2015	5	33	0	12 %	50 %	12 %	25 %	0 %	*
3	PACINO D'AQUIVELT, Es	2015	5	31	35	58 %	0 %	58 %	0 %	23 %	14 %
4	FLAMMEUS WINNER TAKES IT ALL	2015	4	29	5	62 %	17 %	62 %	17 %	38 %	0 %

5	TAIKATALVEN NEW DAY RISING	2020	4	25	17	92 %	17 %	92 %	17 %	28 %	14 %
6	LUAVJAN'S LOOKING AT ROMEO	2015	3	22	18	64 %	7 %	64 %	0 %	36 %	50 %
7	PYYDYSKARTANON BEAST IN BLACK	2020	4	21	0	62 %	8 %	62 %	8 %	33 %	29 %
8	KUUNSIRPIN COUNT ON ME	2016	4	21	7	71 %	13 %	67 %	0 %	29 %	33 %
9	WATERLOO DU CHEMIN DES SORCIÉRES	2017	3	20	8	10 %	50 %	10 %	0 %	10 %	0 %
10	EVEN DARKER DARKNESS	2020	3	20	0	45 %	0 %	45 %	0 %	5 %	*
11	BRIGHT V. MONED	2019	3	18	0	6 %	*	6 %	*	0 %	*
12	BLACK MASTER'S SPORTY-QUEBEC	2020	3	17	0	29 %	0 %	29 %	20 %	24 %	0 %
13	HIGH-SPIRITED HAUCCA	2016	2	15	0	40 %	33 %	40 %	0 %	7 %	*
14	KETUNPOLUN MAGIC MIK	2017	4	14	0	14 %	0 %	14 %	0 %	7 %	*
15	NANDUHRIA'S NAHAR	2017	1	12	6	92 %	18 %	92 %	9 %	42 %	0 %
16	BESTSELLER EED VAN ROON	2018	2	11	4	64 %	57 %	64 %	14 %	36 %	0 %
17	FLAMMEUS VOITOLLA YÖHÖN	2018	3	11	9	64 %	0 %	64 %	14 %	36 %	25 %
18	CHATMAR ICEMAN	2015	2	11	48	100 %	0 %	100 %	9 %	91 %	20 %
19	FIGARON TOTILAS	2017	2	11	0	45 %	20 %	45 %	40 %	9 %	*
20	PERFECT ROCKET DE LA ROUQUINE	2019	2	9	0	78 %	14 %	78 %	14 %	0 %	*

Sijalla 1. olevan Ranskantuontiuoksen Mentor du Domaine de Vauroux lonkkaindeksi on ollut 108 vuonna 2018 (av 60 %) ja laskenut 96:een vuonna 2025 (11/2025 jtj) arvosteluvarmuuden ollessa 80 %. Vastaavasti kyynärindeksi on noussut samalla aikavälillä 99:stä (av 32 %) ollen nyt 107 (av 89 %). Lonkkaniveltutkituista ensimmäisen polven jälkeläisistä (27/38) 85 % on A tai B lonkkalausunto ja C-lonkat 15 %:lla tutkituista. Kyynärkuvatuista 26/27 omaavat terveet kyynärät. Yksi jälkeläisistä on lopetettu kyynärnivelen kehityshäiriön vuoksi.

Toiseksi eniten käytetty Unkarintuontiurossa Jet Black Kaffee Mokka on HD A, ED 0 ja silmäterve, lisäksi spondyloosi aste 2. Uroksen täyssisar löytyy käytetyimpien narttujen sijalta 5. Näillä täyssisaruksilla on yhteensä 55 ensimmäisen polven jälkeläistä (uros 33 ja narttu 22). Uroksen jälkeläisiä ei ole käytetty jalostukseen, sisarella on toisen ja kolmannen polven jälkeläisiä. Spondyloosin osalta kuvatut jälkeläiset ovat terveitä.

31 ensimmäisen ja 35 toisen polven jälkeläistä omaavalla, Espanjasta tuodulla 2015 syntyneellä uroksella Pacino d'Aquivelt (sijalla 3) on terveet lonkat ja kyynärät. Silmissä todettu PPM iris-iris. Uroksen lonkkaindeksi 11/2025 on 107 (av 78 %) ja kyynärindeksi 108 (av 87 %). Tutkimusikäisistä 18/25 jälkeläisistään kaikilla on terveet lonkat ja kyynärät. Silmät on tutkittu seitsemältä, joista kuudella terveet ja yhdellä punktaatti keratiitti.

Sijalla 18 olevalla uroksella Chatmar Iceman on eniten toisen polven jälkeläisiä, 48. Uros on muoto- ja jäljestämisvalio. Sen kaikki 12 jälkeläistä on luustokuvattu. 11 on HD A, yhdellä HD B ja kyynärien osalta 11 on ED 0 ja yhdellä aste 1. Viimeisimmän pentueen kahdella pentuesisaruksella on todettu PPM iris-iris.

Taulukko 31. Runsaimmin jalostukseen käytettyjen tervuerennarttujen jälkeläistilasto, syntymävuosien 2015 – 2024 mukaan.

#	Narttu	Synt.	Pennut			Lonkat		Kyynärät		Silmät	
			Pentuet	Yhteensä	Toisessa polvessa	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu %	Sairas %
1	DUJOIEDEVIE LA BERENGERE	2016	4	26	0	65 %	24 %	65 %	12 %	27 %	14 %
2	VUKI DEABEI	2017	3	24	0	62 %	7 %	62 %	53 %	25 %	17 %
3	ENERGETIC-ACTION'S FAITH'AH	2016	4	22	4	41 %	33 %	41 %	11 %	36 %	50 %
4	FOOLPROOF KNACK FOR TRACK	2015	2	22	16	95 %	14 %	95 %	14 %	55 %	8 %
5	JET BLACK KESTREL, Hu	2015	3	22	58	68 %	7 %	68 %	0 %	50 %	9 %
6	KUUNSIRPIN BLONDE LADY	2016	3	22	19	73 %	6 %	73 %	0 %	27 %	17 %
7	FIGARON UBUNTU	2019	2	20	0	65 %	0 %	65 %	8 %	45 %	11 %
8	FLAMMEUS VIHAAJAT VIHAA	2016	3	20	0	40 %	12 %	40 %	12 %	20 %	25 %
9	ETERNITY'S SENSATION	2018	3	20	0	40 %	38 %	35 %	14 %	30 %	50 %
10	BESTSELLER EKKLESIA VAN WESTWOUD	2018	3	18	0	22 %	25 %	22 %	0 %	6 %	*
11	ARCHEYE'S ESMERALDA	2015	3	18	6	33 %	17 %	33 %	33 %	39 %	14 %
12	OFF LINE'S NEW TIME	2016	2	17	7	88 %	7 %	88 %	0 %	24 %	0 %
13	ORTHOSIE OF THE SMART SPIRIT	2015	3	17	21	47 %	12 %	47 %	12 %	41 %	0 %
14	PYYDYSKARTANON ANGELINA	2017	3	16	0	25 %	25 %	25 %	25 %	6 %	*
15	PYYDYSKARTANON ELVIIRA ENDI	2021	2	15	0	0 %	*	0 %	*	0 %	*
16	TAIKATALVEN JOLIE DAME	2016	3	14	47	100 %	7 %	100 %	0 %	79 %	0 %
17	MYTHIC DE LA ROUQUINE	2016	2	14	0	100 %	0 %	100 %	0 %	43 %	17 %
18	DAFFODILL V. MONED	2018	2	13	5	15 %	50 %	15 %	0 %	15 %	0 %
19	SOPHIE D'AQUIVELT	2018	2	12	0	58 %	14 %	58 %	0 %	33 %	0 %
20	MOUNA V.D. LAMAR	2018	2	12	700 %	75 %	0 %	75 %	0 %	17 %	0 %

Narttu Jet Black Kestrel sijalla 5. on eniten jälkeläisiä omaavan uroksen Jet Black Kaffee Mokkan täyssisar. Kestrelillä on eniten, 58 kpl, toisen polven jälkeläisiä. Sen ensimmäisen polven jälkeläisistä (15/22) 93%:lla on A tai B lonkaatulos, kaikilla terveet kyynärpäät ja 91%:lla terveet silmät.

Sijalla 1 olevan Duvoiedevie Berengeren ensimmäisen polven jälkeläisistä tutkituilla (17/26) 76 % on A tai B lonkkalausunto ja C-lonkat 24 %:lla tutkituista. Kyynärkuvatuista 15/17 omaavat terveet kyynärät. Toisen polven jälkeläisiä sillä ei vielä ole.

Sijalla 2 olevan käyttölinjaisen Tsekin tuonnin Vuki Deabein ensimmäisen polven jälkeläisillä tutkituilla (15/24) 93%:lla on terveet lonkat. Kyynärkuvatuista 47% omaavat terveet kyynärpäät. Kolmella

tutkituista jälkeläisistä kyynärtulos on 3.

Taikatalven Jolie Damella (16) on toiseksi eniten, 47, toisen polven jälkeläistä. Sen kaikki jälkeläiset on luustokuvattu. Sen jälkeläistä 93%:lla tutkituista on lonkatulos A tai B. Kaikilla jälkeläisillä terveet kyynärät. Tutkituista jälkeläisistä 11/14 kaikilla on terveet silmät.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Aiemmassa jalostuksen tavoiteohjelmassa on määritelty tavoitteet populaation teholliselle koolle, luonteelle sekä PEVISA-ohjelmaan liitetyille sairauksille. Tervueren muunnoksen kohdalla tehollinen populaation koko on pysynyt lähes samana kahdenkymmenen vuoden ajan ja tavoitteesta jäätin edelleen reilusti. Luonteen osalta jäätin jonkin verran tavoitteista.

Terveiden saralla tutkittujen osuus oli liki tavoiteltu. Sekä lonkkaniveldysplasian määrä on hieman noussut (11% -> 14%). Kyynärniveldysplasian määrä on hivenen laskenut 18%->12%. Silmätauti- ja sairauksien määrä oli hieman noussut 11% -> 13%.

Selkien kuvaaminen on yleistynyt, mutta tavoitteesta jäätin melko kauas.

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Tavoitteena on kasvattaa tervuereneiden tehollista populaatiokokoa siten, että se olisi yli 70 % ihannepopulaatiokoosta.	Jalostukseen tulisi pyrkiä saamaan uusia sukulinjoja, uusinta yhdistelmiä ei pitäisi tehdä, ja jalostuskäytön olisi hyvä jakaantua sekä narttujen että urosten kohdalla mahdollisimman monelle eri yksilölle. Laadukkaasta pentueesta olisi hyvä käyttää jalostukseen mieluummin mahdollisimman monta eri koiraa kuin menestyneintä "tähteä".	Tavoitetta ei ole saavutettu. Tehollinen koko on laskusuuntainen. Vuonna 2024 tervueren muunnoksen sukupolven tehollinen populaatiokoko oli 100 (50 % ihannepopulaatiosta).
Tavoitteena luonteen ja käyttöominaisuuksien osalta on, että vähintään 30 % syntyneistä belgianpaimenkoira tervuerenista JOKO suorittaa luonnetestin niin, että toimintakyky, taistelutahto, terävyys, hermorakenne, luoksepäästävyys ja ampuminen ovat positiiviset sekä testin loppupisteet ovat vähintään +75, TAI saavuttaa palveluskoirakokeiden 1-luokan koulutustunnuksen.	Jalostukseen käytettävän koiran luonneominaisuudet tulisi todentaa jollakin käytössä olevalla testimenetelmällä (Kennelliiton virallinenkäyttämisen jalostustarkastus, MH-kuvaus, palvelus-, pelastuskoirakoe tai paimennuskoe)	Vuonna 2015-2024 syntyneistä tervuereneista on luonnetestattu 18% (loppupist. väh 75 p) ja ALO luokan koulutustunnuksen saavuttanut 4%.
Tavoitteena on, että vähintään 70 % Suomeen syntyneistä tervuereneista tutkitaan	Lonkkakuvaus on sisällytetty PEVISA-ohjelmaan, raja-arvo B.	Lonkkaniveldysplasian esiintyvyys v. 2015-2024 syntyneillä tervuereneilla 14% (1

virallisesti lonkkien osalta.		% E-lonkkaisia). Tutkittujen osuus 61%.
Tavoitteena on, että vähintään 70 % Suomeen syntyneistä tervuereneista tutkitaan virallisesti kyynärien osalta.	Kyynärkuvaus on sisällytetty PEVISA ohjelmaan, ei raja-arvoa.	Kyynärniveldysplasian esiintyvyys v. 2015–2024 syntyneillä tervuereneilla 12%, tutkittujen osuus 61%.
Tavoitteena on, että vähintään 70 % Suomeen rekisteröidyistä tervuereneista tutkitaan virallisesti silmien osalta.	Silmätarkastus on sisällytetty PEVISA ohjelmaan, perinnöllistä harmaakaihia, PRA:ta, RD:aa ja pannus keratitista /plasmooma koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Silmätarkastuslausunto voimassa 24 kk.	Silmäsairaiden esiintyvyys v. 2015–2024 syntyneillä tervuereneilla oli 13,6 %. Tutkittujen osuus syntyneistä 36 %.
Tavoitteena on, että vähintään 50 % Suomeen syntyneistä tervuereneista tutkitaan virallisesti selkärangan osalta.	Kannustetaan omistajia koirien selkäkuvauksiin.	Spondyloosin osalta tutkittujen osuus v. 2013-2023 syntyneistä tervuereneista oli 34%, muutoksia 6%:lla.

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

PEVISA-ohjelmassa määritellyt sairaudet tutkitaan melko laajasti myös muiden kuin jalostukseen käytettävien koirien kohdalla. Tutkittujen osuus ei tosin jakaudu tasaisesti eri jalostuskoirien jälkeläisten kesken.

Luonteen osalta jalostuksen tavoiteohjelmassa määritellyt tavoitteet ovat noudattaneet yhdistyksen jalostusvaatimuksia. Kuitenkaan suuri osa jalostukseen käytettävistä tervuereneista ei täytä jalostusvaatimukseen kirjattuja luonnesuosituksia.

Jalostussuositusten ja PEVISA-ohjelman ajantasaisuuden arviointi

Lonkkaniveldysplasia on noussut viimeisen tarkastelujakson aikana 11%:sta 14%:iin ja sitä edeltävällä kaudella 7 %:sta 9 %:iin.

Röntgenkuvaus on osoittautunut osin epäluotettavaksi menetelmäksi arvioida kyynärniveldysplasiaa belgianpaimenkoiralla. Kyynärnivellausuntoa kannattaa käyttää lähinnä vaikea-asteisimpien tapausten (aste 2 tai 3) karsimiseksi jalostuksesta.

Vuonna 2016 jalostussuosituksiin lisättiin suositus koirien selkien kuvaamisesta ja niitä on alettu kuvaamaan, kuvausprosentti on noussut 25%:sta 34%:iin. Määrä on kuitenkin vielä vähäinen, joten jatketaan tilanteen seuraamista.

Viimeisen tarkastelujakson aikana on yli 86% peilatuista tervuereneista terveitä, kaihi oli löydöksistä runsaslukuisin.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Niin näyttelylinjaisten kuin käyttölinjaisten tervuereneiden geenipohja on kapea, koska jalostukseen on käytetty pitkälti samoja sukuja. Jalostukseen tulisi pyrkiä saamaan uusia sukulinjoja, uusintayhdistelmiä ei pitäisi tehdä, ja jalostuskäytön olisi hyvä jakaantua sekä narttujen että urosten kohdalla mahdollisimman monelle eri yksilölle. Laadukkaasta pentueesta olisi hyvä käyttää jalostukseen mieluummin mahdollisimman monta eri koiraa kuin menestyneintä ”tähteä”.

Tavoitteena on kasvattaa tervuereneiden tehollista populaatiokokoa siten, että se olisi yli 70 % ihannepopulaatiokoosta.

Käyttäytyminen ja luonne

Yhdistyksen terveystarkastuksessa omistajien yleisimmin raportoituja käyttäytymis- ja luonneongelmia tervuereneilla ovat ääni- ja alusta-arkuus ja näiden osuutta tulee pyrkiä jalostusvalinnoilla vähentämään. Jalostukseen ei saa käyttää koiraa, joka on selvästi alusta- tai ääniarka. SKL:n luonnetestitulosten perusteella tervuerenit jäävät tavoitearvosanoista useimmin toimintakyvyssä ja taistelutahdossa. Koska kyseisistä ominaisuuksista kumpikin on palveluskoirarodulle erittäin tärkeitä, tulee niitä jalostusvalinnoissa painottaa.

Jalostuksen tavoitteena tulisi olla koira, joka sopii sekä perhekoiraksi että aktiiviseksi harrastus- ja palveluskoiraksi. Jalostukseen käytettävän koiran luonneominaisuudet tulisi todentaa jollakin käytössä olevalla testimentelmällä (Kennelliiton luonnetesti, MH-kuvaus tai palvelus- tai pelastuskoirakoe).

Tavoitteena luonteen ja käyttöominaisuuksien osalta on, että vähintään 30 % rekisteröidyistä belgianpaimenkoira tervuerenista JOKO suorittaa luonnetestin niin, että toimintakyky, taistelutahto, terävyys, hermorakenne, luoksepäästävyys ja ampuminen ovat positiiviset sekä testin loppupisteet ovat vähintään +75, TAI saavuttaa palveluskoirakokeiden 1-luokan koulutustunnuksen.

Käyttöominaisuudet

Tervuerenmuunnos ei ole kyennyt riittävästi vahvistamaan asemaansa palvelus- ja pelastuskoiraharrastajien keskuudessa. Jotta käyttöominaisuuksia voidaan jalostaa, pitäisi niitä testata käyttämällä koiria tehtävissä, joissa ominaisuuksia vaaditaan, ja myös jalostusvalinnat tulisi tehdä käyttöominaisuuksiin nojaten. Käyttölinjainen tervueren vaikuttaa kuitenkin tällä hetkellä kiinnostavan harrastajia enenevässä määrin, joten voi olla odotettavissa, että käyttökoetuloksiakin näin saadaan enemmän jalostuksen avuksi.

Tavoitteena luonteen ja käyttöominaisuuksien osalta on, että vähintään 30 % rekisteröidyistä belgianpaimenkoira tervuereneista JOKO suorittaa luonnetestin niin, että taistelutahto, toimintakyky, terävyys, hermorakenne, luoksepäästävyys ja ampuminen ovat positiiviset sekä testin loppupisteet ovat vähintään +75, TAI saavuttaa palveluskoirakokeiden 1-luokan koulutustunnuksen.

Terveys ja lisääntyminen

Terveysongelmien vastustamisessa tulisi panostaa koirien tutkimiseen sekä avoimen tiedon jakamiseen, jotta kukin kasvattaja pystyy tekemään jalostusvalinnat tietoon perustuen. Lähtökohtana sairauksien vastustamisessa on yleisen jalostusstrategian mukaisesti koiran hyvinvointi; huomiota on kiinnitettävä erityisesti sairauksiin, jotka tuottavat koiralle kipua ja vaikuttavat sen elämänlaatua heikentävästi. Sairauksien vastustamisessa pitäisi hyödyntää käytössä olevia luotettavia tutkimusmenetelmiä niiltä osin kuin sellaisia on. Esimerkiksi koko selän virallinen röntgenkuvaus on yksinkertainen tapa saada

lisätietoa selän ongelmista ja mahdollistaa näin selkäongelmien vastustaminen jalostuksessa.

Yksilöä, jolla on alentunut sukupuolivietti, ei tulisi käyttää jalostukseen. Keinosiemennystä tulisi käyttää vain yksilöille, joiden tiedetään pystyvän lisääntyvän normaalisti.

Tavoitteena on, että vähintään 70 % Suomeen rekisteröidyistä tervuereneista tutkitaan virallisesti lonkkien, kyynärien ja silmien osalta ja vähintään 50 % selkärangan osalta.

Ulkomuoto

Ulkomuodon osalta jalostuksen tavoitteena on toiminnallisen rakenteen painottaminen. Tervuerenin nykyinen rakenne mahdollistaa sen käyttötarkoituksen rotumääritelmän mukaisena harrastuskoirana. Kuitenkin tulee kiinnittää huomiota liikkeisiin ja kulmauksiin liittyviin ongelmiin, ahtaisiin rintakehiin ja luisuihin lantioihin sekä riittävän järeään luustoon, jotta tilanne säilyy jatkossakin hyvänä. Ulkomuotoa jalostettaessa tulisi pitää mielessä se, että vaihtelu fenotyypissä tarkoittaa vaihtelua myös genotyypissä, mikä on positiivinen asia.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suositukset jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

Pentueen rekisteröinnin ehto on, että sen molemmat vanhemmat ovat virallisesti lonkkakuvattuja. Lonkkaniveldysplasian osalta noudatetaan raja-arvoa B. Lausunnon tulee olla voimassa astutushetkellä. Minimi-ikä viralliselle lonkkakuvaustulokselle on 12 kk. Ulkomaalaiselta urokselta rekisteröidään yksi pentue ilman virallista lonkkakuvaustulosta. Seuraavan pentueen rekisteröimiseksi lonkkakuvaustulos vaaditaan.

Pentueen rekisteröinnin ehto on, että sen molemmat vanhemmat ovat virallisesti kyynärkuvattuja. Lausunnon tulee olla voimassa astutushetkellä. Minimi-ikä viralliselle kyynärkuvaustulokselle on 12 kk. Pentueen rekisteröinnin ehto on, että sen molemmat vanhemmat on virallisesti silmätarkastettu. Silmätarkastuslausunto ei astutushetkellä saa olla 12 kk vanhempi. Perinnöllistä harmaakaihia, PRA:ta, geograafista RD:tä, totaali RD:tä, plasmoomaa tai pannus keratitista sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Jos koiralla on todettu multifokaalinen RD tai muu katarakta, se on paritettava kyseisen sairauden suhteen terveen koiran kanssa.

Virallisten terveystutkimusten osalta tulee huomioida, että mikäli pentueen vanhemmilla on asteikon huonoin tulos Kennelliiton virallisissa lonkka-, kyynär- ja spondyloositutkimuksissa, pennut rekisteröidään ”ei jalostukseen”-rajoituksella. Lisäksi Kennelliiton jalostusstrategiassa todetaan, ettei millään rodulla tule käyttää jalostukseen koiraa, jolla on huono hermorakenne tai joka on arka tai aggressiivinen.

Yhdistyksen suositukset pentueen vanhemmille

1) Nartun tulee olla 2–8-vuotias ja uroksen vähintään 2-vuotias astutushetkellä.

Terveys (PEVISA-vaatimusten lisäksi):

2) Selkä. Jalostukseen käytettävien koirien tulee v. 2016 alusta lähtien olla virallisesti selkäkuvattuja (LTV ja VA).

3) Epilepsia, allergiat, autoimmuunisairaudet, toistuvat suolistotulehdukset ja koukkuhäntä: vain terveitä koiria käytetään jalostukseen. Epilepsiaa tuottanutta yhdistelmää ei saa toistaa.

4) Olkanivelet. Yhdistyksen suositus on, että pentueen vanhemmat ovat olkanivelkuvattuja.

Luonne:

Jokin seuraavista:

- 1) Suomen Kennelliiton luonnetesti, jossa hermorakenne, luoksepäästävyys, toimintakyky, taistelutahto, terävyys ja laukauspelottomuus on positiivinen, sekä loppupistemäärä on vähintään +75 pistettä
- 2) hyväksytty MH koe, jossa laukauspelottomuus on positiivinen
- 3) palveluskoirakokeen alokasluokassa saavutettu koulutustunnus
- 4) hyväksytty vartiokoirakoe
- 5) PAIM1 (paimennus)

Ulkomuoto:

Jompikumpi seuraavista:

- 1) vähintään yksi ”hyvä” näyttelystä aikaisintaan 15 kk ikäisenä.
- 2) SBPKY:n (ulkomuodon) jalostustarkastus, jossa koira on saavuttanut tuloksen ”hyväksytty” tai ”hyväksytty varauksin”

Yhdistyksen muut jalostussuositukset

Kyynärät:

Jalostukseen käytettävän koiran ja/tai yhdistelmän kyynärnivelten arvosanojen summa on korkeintaan kaksi (2), kuitenkin niin, ettei yksikään yksittäinen nivel ole arvosanaltaan huonompi kuin yksi (1).

Silmät:

Koiria, joilla on kuivasilmäisyyttä, ei tulisi käyttää jalostukseen. Muiden silmäsaikauksien osalta yhdistyksen suositus on, että yhdistelmässä molemmilla vanhemmilla ei saa olla samankaltaista sairautta. PHTVL/PHPV- ja PPM-sairaaden osalta suositellaan, ettei vaikea-asteisia yksilöitä käytettäisi jalostukseen.

Ataxian suhteen kahta kantajaa ei saa yhdistää keskenään eikä kantajaa saa yhdistää testaamattomaan.

Epilepsia:

Koska epileptikon sisarus ei kokemusten mukaan periä sairautta keskimääräistä todennäköisemmin, ei sairaan koiran sisarusten jalostuskäyttöä ole tarpeen yksiselitteisesti rajoittaa. Yhdistyksen suositus kuitenkin on, että epilepsiaa sairastavan koiran sisarusten jalostuskäytön kohdalla odotettaisiin niin pitkään kuin mahdollista, koska sairaus voi puhjeta melko myöhäänkin. Tällöin tulee parituskumppanin valinnassa olla erityisen huolellinen.

Kivesvika: Yhdistyksen suositus on, ettei yhdistelmää, johon syntyy kivesvikaisia uroksia, toisteta.

Suolisto-ongelmat:

Toistuvista suolisto-ongelmista kärsivää koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Sisarusten mahdollisen jalostuskäytön suhteen tulee olla parituskumppanin valinnassa erityisen huolellinen ja pyrkiä välttämään sellaisen yksilön käyttöä, jonka lähisuvussa esiintyy suolisto-ongelmia.

Autoimmuunisairaudet ja allergiat:

Autoimmuunisairautta sairastavaa tai allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Sisarusten mahdollisen jalostuskäytön suhteen tulee olla parituskumppanin valinnassa erityisen huolellinen ja pyrkiä välttämään sellaisen yksilön käyttöä, jonka lähisuvussa esiintyy samoja ongelmia.

Hampaisto ja purenta:

Jalostukseen käytettävällä koiralla ei saa olla koiran hyvinvointia haittaavaa purentavirhettä. Mikäli jalostukseen käytetään koiraa, jolla on hammaspuutos tai lievä purentavirhe, tulisi parituskumppanilla olla rotumääritelmän mukainen hampaisto ja purenta. Myös lähisukulaisten mahdolliset

purentaongelmat tulee huomioida parituskumppanin valinnassa.

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on suurilukuisissa roduissa enintään 2–3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimääristä.

Yhdistyksen suositus enimmäisjälkeläismääräksi on 4 % neljän vuoden rekisteröinneistä. Tervuereneita rekisteröitiin v. 2020 –2023 yhteensä 503 kappaletta, minkä perusteella laskettu suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismääräksi on 20.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Vaatimukset jalostuskoirille on asetettu PEVISA-ohjelmassa. PEVISA-ohjelmaan sisällytetyistä sairauksista sekä JTO:n suosituksista esitetään vuosittain tilastot Belgianpaimenkoirat-lehdessä.

Yhdistys kartoittaa rodun terveystilannetta jatkuvalla terveystarkastuksella, jonka sähköinen lomake on SBPKY:n kotisivuilla. Terveystiedot julkaistaan yhdistyksen kotisivuilla.

Jalostustoimikunta järjestää vuosittain jalostusaiheisia luentoja sisältävän Belgipäivän, joka on suunnattu niin kasvattajille kuin koiranomistajille. SBPKY vastaa myös rodun ulkomuototuomareiden kouluttamisesta.

Belgianpaimenkoirat-lehdessä julkaistaan jalostusaiheisia artikkeleita, ja yhdistyksen jalostussuosituksista tiedotetaan JTO:ssa, yhdistyksen kotisivuilla sekä Belgianpaimenkoirat-lehdessä.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja mahdollisuudet

Uhat

- sukusiitosasteen kasvu;
- samojen urosten runsas jalostuskäyttö;
- tuki- ja liikuntaelinten sairauksien lisääntyminen;
- näyttelylinjaisissa rotutyyppillisen luonteen ja käyttöominaisuuksien häviäminen;
- nuorena ilmenevän vatsa- ja suolistosyövän yleistyminen;
- rakenteen toiminnallisuuden heikkeneminen;
- alentunut sukupuolivietti;
- sukupuolileiman puutteellisuus näyttelylinjaisilla uroksilla ja käyttölinjaisilla nartuilla

Mahdollisuudet

- intervariaatiot sekä groenendael- että malinois-muunnokseen geenipohjan laajentamiseksi;
- monipuolinen harrastuskoira useissa eri lajeissa;
- erityisesti käyttölinjainen tervueren rekisteröintien kasvaminen;
- käyttöominaisuuksien paraneminen voi lisätä kiinnostusta myös virkakoirina;
- virallisen selkävauksen hyödyntäminen selkäongelmien kartoittamisessa

Varautuminen ongelmiin

Rotujärjestön tarkoituksena on estää mahdollisten uhkakuvien toteutuminen. Merkittävänä osana ennaltaehkäisevää toimintaa on tiedottaa säännöllisin väliajoin rodun todellisesta tilanteesta sekä kouluttaa ja valistaa kasvattajia sekä jäsenistöä.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	Tehtävä tai projekti
Vuosittain	Belgipäivät tai rotuun liittyvä luento
Jatkuva	Terveyskysely
Vuosittain	PEVISA-tilastot, JTO-tavoitteiden seuranta Belgianpaimenkoirat lehdessä.
	Geenitutkimukset (epilepsia, kaihi, kivesvika) jatkuvat. Mahalaukun sairauksien tutkimus jatkuu (Fin- Sagis ryhmässä)
2026 -	Uuden ihanneprofiilin tulosten seuranta
2026 -	Terveyskyselyn tilastojen päivittäminen yhdistyksen nettisivuille
2030-2031	JTO-päivityksen valmistelu ja ennakkotarkastus

JTO:n ja PEVISAn vaikutuksen seuraaminen

PEVISA-tutkimustilastot julkaistaan sekä JTO:n tavoitteiden täyttymistä seurataan vuosittain Belgianpaimenkoirat-lehdessä.

7. LÄHTEET

Jalostuksen tavoiteohjelma 2005

Jalostuksen tavoiteohjelma 2010

Jalostuksen tavoiteohjelma 2015

Jalostuksen tavoiteohjelma 2018

Lappalainen Anu 2013, Kyynärnivelen kasvuhäiriöt

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/kyynarnivelen-kasvuhairiot>

Lappalainen Anu 2013, Lonkkanivelen kasvuhäiriö

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/lonkkanivelen-kasvuhairio>

Lappalainen Anu- Vanhapelto Päivi, Yleisimmät perinnölliset silmäsairaudet

<https://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/yleisimmat-silmasairaudet>

Mäki Katariina 2013, Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/perinnollinen-monimuotoisuus-ja-jalostuspohja>

Mäki Katariina 2013, Tehollinen populaatiokoko

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/tehollinen-populaatiokoko>

Pollet Robert, Belgianpaimenkoiran rotumääritelmä ja sen tulkinta

<http://www.finbelge.fi/jalostus/pollettulkinta.htm>

Surget, Yves: Le Chien de Berger Belge, 2002

Tietokannat:
Koiranet Suomen
Belgianpaimenkoirayhdistyksen kotisivut
Käyttöbelgi.info-sivusto
Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys terveystarkastuskaavake

8. LIITTEET

Luonnetestien ihanneprofiili 1.1.2024.pdf